

**IV. osnovna šola Celje
Klub mladih raziskovalcev
"HEUREKA"**

UREJENOST IN USTREZNOST ŠOLSKIH PROSTOROV NA IV. OSNOVNI ŠOLI CELJE

(Raziskovalna naloga iz likovne vzgoje - arhitekture)

**42 strani
8 grafikonov
23 skic
18 fotografij**

**Avtorice:
NINA RAMŠAK, 9.b
INA KATARINA PAVLIČ, 8.b
KARMEN SMREKAR, 8.b**

**Mentor:
MOJMIR MOSBRUKER**

**Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, marec 2011**

Kazalo vsebine

Povzetek.....	3
1 UVOD.....	4
1.1 Namen naloge.....	5
1.2 Metodologija dela	6
2 ŠOLSKA ARHITEKTURA IN STANDARDI	7
3 OBLIKOVANJE IN OPREMA ŠOLSKEGA PROSTORA.....	9
4 ARHITEKTURA IN OBLIKOVANJE ŠOLSKIH PROSTOROV TER OPREME NA IV. OSNOVNI ŠOLI CELJE	11
4.1 Četrta osnovna šola Celje nekoč in danes	11
4.1.1 Začetki	11
4.1.2 Prenova	12
4.1.3 Stranpoti prenove	13
4.2 Šolski prostori in oprema	14
4.2.1 Šolska zgradba in okolica	14
4.2.2 Avle	15
4.2.3 Učilnice	19
4.2.4 Drugi skupni namenski prostori.....	22
4.2.5 Detajli in dekor	25
4.2.6 Mnenje staršev in učiteljev o urejenosti in opremljenosti šolskih prostorov	30
4.3 Ugotovitve in dejstva	34
5 ZAKLJUČEK	36
Viri in literatura	37
Seznam prilog	38

Povzetek

Prostor oblikuje človeka. Vpliva na njegovo počutje in ustvarjalnost. Avtorice so v raziskavi ocenile arhitekturno in oblikovalsko urejenost, ustreznost in opremljenost šolskega prostora na IV. osnovni šoli Celje. Evidentirale so številne ustvarjalne predloge sošolcev za bolj prijazno urejeno, izvirno ter estetsko opremo šolskih prostorov.

V raziskavi potrjujejo domneve, da je estetska vrednost podrejena uporabnosti. Analiza anket in rezultati raziskave kažejo, da šola vzgaja tudi s svojo zasnovo, detajli in opremo. Nenavadne oblikovalske in gradbene rešitve nedvomno vplivajo na počutje, medsebojne odnose ter na ustvarjalnost. Zbujajo ideje in drugačno razmišljanje ter vodijo k ustvarjalni drznosti.

Tudi po celoviti prenovi IV. osnovna šola Celje ohranja arhitekturni koncept Emila Navinška, ki je še vedno svež, prijeten in funkcionalen. V prihodnje bo treba urediti še šolski prostor oblikovalsko in likovno ter ga poživiti tako, da bo deloval vzpodbudno, estetsko, uporabno in aktualno za več generacij.

1 UVOD

"Prostor oblikuje človeka. Vpliva na njegovo počutje in ustvarjalnost. Oblikuje človekove družbene vrednote ter bivalno in splošno kulturo. Prostor in čas pogosto jemljemo kot nekaj samoumevnega, o čemer v vsakdanjem življenju ne razmišljamo, pa vendar sta to temeljni kategoriji, ki opredeljujeta naše bivanje. Občutljivost za prostor se je spreminjala tudi na področju izobraževanja... in tudi v okoliščinah, ko je bil šolski prostor razumljen instrumentalno, nekateri arhitekti niso pozabili na ustvarjanje lepega, na razvijanje občutka za lepoto. V sredini prejšnjega stoletja se je razumevanje vloge in pomena šolskega prostora močno spremenilo... Prostor je bil pomemben sooblikovalec šolskega ozračja, pa tudi šolskega življenja. Šola vzgaja tudi s svojo postavitvijo v prostor, s svojo zasnovo, z detajli in opremo. V šoli mlad človek preživi veliko svojega časa. Poleg znanja se v šolskih prostorih sklepajo različne socialne skupine, prijateljstva, oblikuje se zavest o svojem položaju v družbi vrstnikov in odnos do soljudi ter do prostora, izoblikujejo se estetska merila. Šolski prostor torej z vsebino in videzom pomembno vpliva na celovitost mladega človeka." (Ivanič, Kuhar, 2008, str. 9)

Danes se vse začne in konča pri denarju. Vendar varčujemo tako nedomiselno, da prvotni smisel postane sam sebi namen. Trpijo čut za lepo, likovni izraz in posledično kakovost bivanja v prostoru. Kje so likovna in arhitekturna prijetnost, prijaznost in vzpodbudnost šolskega okolja? Šolski prostor dojemamo preveč poenostavljeno. Osnovne smernice ureditve šolskih prostorov morajo zagotavljati prijetno počutje, vzpodbujati ustvarjalnost, biti odprte novim strokovnim gradbenim potem in omogočati sodobno pedagoško delo. Krožniki, garderobne omarice, stene, šolske klopi in omare ne smejo služiti zgolj namenu. (Janko Zadravec v Ivanič, Kuhar, 2008)

Če "oblikovalski in arhitekturni dolgčas" v šoli ne moti

- načrtovalcev in arhitektov, ki so poklicani za celostno načrtovanje prenove,
- financerjev, vodstva šole, učiteljev, staršev in izvajalcev ter
- likovnikov, tehnikov in vseh tistih na šoli, ki imajo tovrstno strokovno izobrazbo,

potem je prav, da laiki povemo, kaj nas moti, in z nasveti zunanjih strokovnjakov predlagamo izboljšave. Ker pa nam manjka nekaj let življenjskih izkušenj ter strokovnih znanj, smo za pomoč prosili vse, ki so kakorkoli povezani z našo šolo - starše, sošolce, učitelje, bivše učence in nekdanje zaposlene.

KLOP IN KLOP (foto: Karmen Smrekar in klop Urške Mrzel in Ksenije Žnidaršič, nastala na natečaju za oblikovanje klopi na MOL, 2010, povzeta na naslovu <http://www.vsd.si/>, dne 11. 3. 2011)

1.1 Namen naloge

Šole so prostor, kjer otroci pogosto prvič vstopajo v javne ustanove, kjer mlade generacije preživijo največ časa in kjer se razvijajo na vseh področjih. Ureditve šolskih prostorov morajo zagotavljati prijetno počutje in vzpodbujati ustvarjalnost. Barve ter nenavadne oblikovalske in gradbene rešitve ne rušijo šolske urejenosti, reda in utečenosti. Nedvomno vplivajo na počutje, medsebojne odnose ter na ustvarjalnost. Zbujajo ideje in drugačno razmišljanje. Vodijo k ustvarjalni drznosti.

Lotili smo se raziskave, s katero želimo

1. ugotoviti in oceniti arhitekturno in oblikovalsko urejenost in ustreznost šolskega prostora¹ na IV. osnovni šoli Celje ter
2. vzpodbuditi ustvarjalnost lastnih glav in evidentirati ustvarjalne predloge naših sošolcev, učiteljev in staršev za bolj vzpodbudno urejenost in opremljenost šolskih prostorov.

Predvideli smo, da:

1. so šolski prostori po mnenju večine učiteljev, učencev in njihovih staršev zadovoljivi in ustrezni. Vsak dan ljudje ne razmišljajo, kako prijetno, vzpodbudno ali dolgočasno je urejeno okolje, in se zadovoljijo z njegovo uporabnostjo in varnostjo. Sprejmejo ga takšnega, kot je. Menili smo, da bodo bolj kritični, če jih na posamezne možnosti opozorimo in jim omogočimo, da povedo svoje mnenje. Pri obnovi učenci namreč niso sodelovali. Zaradi omejenih finančnih možnosti so bile okleščene tudi želje zaposlenih, vodstva šole in staršev. In tako smo pričakovali številne konkretne in utemeljene predloge za izboljšavo;
2. so financerji in načrtovalci pri obnovi poiskali najustreznejšo cenovno varianto, ki je še ustrezala okostenelim normativom;
3. ima uporabna vrednost prednost pred estetsko vrednostjo;
4. se danes želje učencev in zaposlenih uresničujejo pri opremljanju in uporabnosti, medtem ko na celostno arhitektonsko - oblikovno podobo šole bistveno ne morejo vplivati.

**"Šolska zgradba je prostor,
ki oblikuje nove socialne in estetske navade"**
(Saša Randić)

¹ S šolskim prostorom mislimo na šolsko zgradbo, okolico šole ter šolske prostore in njihovo opremo.

1.2 Metodologija dela

Najprej smo z mentorjem poskušali opredeliti, kako so arhitekturno in oblikovalsko urejeni šolska zgradba in prostori, kako je uporabna šolska oprema in kakšni so detajli v šoli. Razmislili smo, kaj je uporabnega, odvečnega, estetskega in neskladnega. Sproti smo oblikovali teoretično osnovo. Pomagali smo si s šolskimi učbeniki za likovno vzgojo. Veliko teoretičnih osnov smo pridobili v Trstenjakovi Psihologiji barv in predvsem v monografiji Sodobna arhitektura šol v Sloveniji 1991 - 2007. Za pomoč in usmerjanje smo prosili arhitektki Meto Petriček in Tanjo Barle s celjske Srednje šole za gradbeništvo in okolje. Ob obisku na naši šoli sta nam svetovali in nam podali osnovne ideje.

Mnenje o urejenosti zgradbe, prostorov in opreme smo pridobili od sošolcev, naših staršev in učiteljev. S pomočjo mentorja smo sestavile anketne vprašalnike ter anketirale 25 učiteljev, 80 sošolk in sošolcev ter 37 staršev in rezultate analizirale.

Istočasno smo pridobivali konkretne predloge za bolj prijazno urejenost šolskega prostora. Sošolke in sošolci so nam posredovali veliko dobrih idej; veliko pa se nam jih je porodilo tudi v naših glavah. Vse predstavljamo v nadaljevanju naloge. Mnenja in predloge so nam posredovali še Vinko Zajc (likovni pedagog na IV. osnovni šoli Celje), Rick Hughes (arhitekt iz podjetja Hughes Design & Marketing iz Šmarja pri Jelšah, nekdanji zaposlen na IV. osnovni šoli Celje), Polona Anders (diplomirana komunikologinja za umetnost in dizajn, Royal College of Art, London, bivša učenka IV. osnovne šole Celje), Mojca Majcen (plesna solistka v Plesnem teatru Igen, nekdanja učenka IV. osnovne šole Celje) in Eva Šuster (dijakinja Srednje šole za oblikovanje Maribor, naša bivša sošolka). Vsem se najlepše zahvaljujemo. Z njihovo pomočjo smo ustrezne in moteče elemente uspešno opredelili. Kljub temu, da nam manjka izkušenj in strokovnega znanja, smo zadovoljivo ugotovili stanje ter zbrali precej vabljenih predlogov.

Pri sestavi naloge smo veliko gradiva citirali iz strokovne literature in si z njo izčrpno pomagali. Ostalo besedilo (predlogi, analize anket, ocene...) smo sestavljale same, skupaj, oziroma beležile ugotovitve ob razgovoru z mentorjem.

Na koncu se zahvaljujemo mentorju Mojmirju Mosbruckerju, ki nas je v raziskavi usmerjal, nam svetoval, nam pomagal sestaviti nalogo in napisal povzetek, ter Nevenki Matelič Nunčič, ravnateljici IV. osnovne šole Celje, ki je nalogo jezikovno pregledala.

2 ŠOLSKA ARHITEKTURA IN STANDARDI

"V Sloveniji je šolska arhitektura že od začetka 20. stoletja vseskozi eden najpomembnejših sklopov načrtovanja. Ljubljanska šola za arhitekturo, ki sta ji močan pečat pustila arhitekta Jože Plečnik in Edvard Ravnikar, je po drugi svetovni vojni razvila celovit, kreativen in inovativen pristop k arhitekturnemu načrtovanju, ki se je odražal v snovanju šolskih stavb. Šolske zgradbe so bile načrtovane inovativno, zgrajene iz novih in lastno preizkušenih materialov, s pomočjo lastnih tehnologij. Ustvarjalnost se je odražala v smiselnem vključevanju lokalnih avtohtonih gradbenih elementov. Smiselna uporaba barv in svetlobe je zagotavljala dolgo estetsko aktualnost šolskih zgradb. Ob tem je zagotovo treba omeniti Emila Navinška, Eda Mihevca, Danila Fürsta, Stanka Kristla, Majdo Dobravec in Boštjana Hafnerja, ki so sodobnim in bodočim generacijam zapustili bogato dediščino šolske kulture." (Ivanič, Kuhar, 2008, str. 10)

Konec sedemdesetih let se je potem ustvarjalnost morala podrediti politični in gospodarski situaciji v državi. Nove šolske objekte so gradili v veliki meri iz samoprispevkov občanov in se je lepo umaknilo hitrosti gradnje in ceni. V osemdesetih letih pa je gradnja in obnova šol povsem zastala.

Gradnja in obnova se je prerodila po osamosvojitvi Slovenije. Šolski objekti so bili dotrajani, nujno potrebni obnove ali nezadostni. Tudi v tistem času je večina obnov in novogradenj togih, nedomiselnih in pogojenih z birokratsko neosebnostjo in neučinkovitostjo.... A situacija le ni tako črna. Pomembnosti kakovostnega šolskega prostora se po obdobju tranzicije zaveda vse več ljudi ter odgovornih šolskih institucij." Temu se prilagajajo tudi predpisi. (Ivanič, Kuhar, 2008, str. 11)

Podrobnejši predpisi o urejenosti šolskih prostorov in normativih so se pojavili proti koncu 19. stoletja. Nosilci predpisov so bili zdravniki, kajti številne epidemije in nalezljive bolezni so želeli odpraviti z izboljšanjem higienskih in zdravstvenih razmer povsod tam, kjer se zadržuje veliko ljudi. Šolski prostori so morali zagotavljati dovolj zraka in svetlobe. Priporočena dolžina učilnic je znašala 10 m zaradi ustrezne oddaljenosti klopi od učitelja. Izogibali so se lesenih oblog in ostrih kotov, kjer bi se lahko nabirala umazanija. Učenci so bili ločeni v razrede. Posebno pozornost so namenjali opreми šol in predvsem šolskim klopem. (Hrausky, 2008)

Sčasoma je stare objekte, z visokimi prostori in hodniki, zamenjala gradnja odprtih, svetlih, preglednih prostorov in osrednjih avl. V slovenskem merilu je bil tipičen takšen avtor Emil Navinšek, ki je sledil svetovnim usmeritvam modernizma. Dejstvo je, da slovenski arhitekti, kljub tipični "avstro-ogrski" izobrazbi, postavijo temelje modernim šolskim zgradbam. Leta 1960 je bila ob prizadevanju profesorja Edvarda Ravnikarja na ljubljanski Fakulteti za arhitekturo ustanovljena dodatna smer študija, ki je počasi v gradbeništvo uvedla sodobno industrijsko oblikovanje. V šestdesetih letih je arhitekt Milivoj Lapuh pripravil slovenske normative za gradnjo šol, ki so veljali vse do konca devetdesetih let, ko so se končno le začeli posodabljati. Z devetletko so nastali novi normativi, ki prav tako ne ustrezajo več. (Koselj, 2008)

"Člani krajevnih šolskih odborov premalo paznje polagajo šolskim klopi. Koliko otrok, posebno slabokrvnih in onih šibke konstitucije, si je za vedno pokvarilo svoje dragoceno zdravje in so postali kreteni, pa samo zaradi tega, ker so sedeli v klopih, ki niso bile zanje primerne... Torej je pa jako važno, kakšna je klop, kako je sestavljena, kako je visoka, kakšna je distanca med sedalom in ploščo, kakšna je plošča itd. Vsak razred mora imeti praviloma po tri velikosti klopi, in če je le mogoče dvosedežne." (Učiteljski tovariš, št. 27, 5. 2. 1931, str. 2)

Normativi za šole so prepisani in standardizirani tudi danes in določajo, da mora "šolska stavba zagotoviti ... ustrezne prostorske pogoje za izvajanje pouka, upoštevajoč sodobne metode dela in razvoj učne tehnologije. Zasnova objekta mora zagotoviti enostavno in ekonomično investicijsko vzdrževanje... Vhodi v šolo ne smejo biti neposredno povezani na prometno ulico. Najmanjša širina vrat znaša 90 cm, dvokrilnih pa 130 cm. Garderobe naj bodo praviloma čim bližje glavnemu vhodu v šolsko stavbo in naj bodo prisilno prezračevane. Komunikacije morajo po potrebi omogočati hitro in učinkovito evakuacijo objekta ter neovirano gibanje invalidov. Oblika učilnic naj bo po možnosti pravokotna. Potrebno je upoštevati namembnost učilnic in predvideno opremo v njih. Na vsakih 50 učencev mora biti na voljo najmanj 1 WC in 2 pisoarja, na 25 učenk pa najmanj 1 WC. Za osebje je potrebno v sklopu upravnih prostorov predvideti lastne sanitarije. Oddaljenost sanitarij od učilnic naj ne presega 40 m. V prostorih, ki so namenjeni učenju, je potrebno zagotoviti nivo hrupa 40dB, v telovadnici in upravnih prostorih 55dB, kuhinji in jedilnici pa 65dB. Za zmanjšanje hrupa je posebno pozornost potrebno posvetiti podu (predvsem na hodnikih in telovadnici), stenskim oblogam in stropnim panojem za dušenje zvoka." (Navodila, 1999, str. 5-12 in Projektna naloga, 2008, str. 4 - 16)

3 OBLIKOVANJE IN OPREMA ŠOLSKEGA PROSTORA

"V oblikovanju se nič ne izključuje; a je vse treba postaviti v neko ravnotežje in smiselno celoto. Tako kot križanko." (Rick Hughes)

Oprema šol mora ustrezati varnostnim zahtevam, biti mora kakovostna in uporabna. Vendar "zasnova naredi šolsko stavbo uporabno in funkcionalno, oblikovanje pa prijazno in spodbudno." (Saša Randić) Tako naj bi likovni kompoziciji² sledila tudi oblikovanje in oprema šol. Oblikovanje naredi naš odnos do predmetov čustven. S spremenjenim dizajnom dobijo predmeti in prostor drugačen značaj. S tem pa se spremeni tudi naš odnos do prostora in šolskega dela.

Osrednjo in neposredno vlogo v oblikovanju ima barva. Za Isaaca Newtona je bila barva fizikalni, nadoživljajski pojav. Skozi tristrano stekleno prizmo je seval sončno svetlobo in opazoval njen odklon. Wolfgang Goethe pa je dokazoval, da barva ni fizikalni, pač pa fiziološki pojav, je zgolj občutek barve, da občutek svetlobe in barv proizvede naš vidni sistem in da gre pri doživljanju barve za izrazito individualno občutenje. (Gorjup, 1999) Trdil je, da ima vsaka barva svojo posebno energijo in da nas rdeča, rumena in oranžna delajo živahnejše, medtem ko nas modra in zelena pomirjata. (Trstenjak, 1999)

Dokazano je, da ljudje pod vplivom različnih barv čas različno subjektivno doživljajo³... tako se torej poraja vprašanje, s kakšnimi barvami kaže opremiti prostore, da se bodo ljudje v njih čim manj kratkočasili. "Na človekove zmožnosti pa nikoli ne delujejo zgolj posamične barve, zvoki ali gibanja, temveč vedno celotni sklop različnih pojavov." (Trstenjak, 1996, str. 338)

Barve odsevajo toploto, poživljajo prostor in dajejo novo energijo. Rdeča velja za duševni, oranžna pa za čustveni stimulans in spravlja v dobro voljo. Rumena barva pomirja določena živčna stanja in velja za mentalni stimulans in stimulans za oči. Preizkušani izbranci so v poskusu opredelili rumene zaboje za lažje od enako težkih črnih in temno modrih. Zelena barva zmanjšuje živčno utrujenost, daje ravnotežje in velja za hipnotično. Modra barva pomirja ter navaja k miru. (Trstenjak, 1999)

"Barvo moramo postaviti v službo otroku, njegovemu fizičnemu in umskemu razvoju... Uspeh, ki ga hočemo s funkcionalnostjo barve doseči, je v tem, da dvigamo učencem prijetno počutje..., zmanjšamo vizualno utrujenost in vizualne motnje ter stopnjujemo sodelovanje učencev z učiteljem... V učilnicah je smiselno, da izbiramo za sprednje stene, kamor je pogled učencev usmerjen, hladne tone, ki imajo to posebnost, da nam stene optično oddaljujejo in prostor subjektivno povečajo in razširjajo... Iz istih razlogov naj bi bil strop čim svetlejši. Ne samo zaradi osvetljevanja prostora, temveč tudi, ker pogled na svetel strop oči utruja in umika pogled stran na mirno barvo prednje stene. S tem svetel strop indirektno uvaja v zbranost, pazljivost in v sodelovanje z učiteljem... Nasprotno pa so tople barve izzivalne in utrujajo mnogo hitreje... Istočasno pa je živo, toplo prepletkana zadnja stena za učitelja žariščna; zato je pravilno, da ga pogled vanjo spodbuja in aktivira... podobno velja tudi za višjo starostno stopnjo otrok... Barve za steno, v kateri so okna, se morajo v svoji barvnosti ravnati po barvah ozadja, kakršnega vidimo ob pogledu skozi okna, da se izognemo premočnemu kontrastu... Izbira barv v učilnicah, ki

² "Likovna kompozicija pomeni urejenost in skladnost v postavitvi, legi in velikosti ter obliki, barvi in strukturalni kakovosti posameznih količin." (Gorjup, 1999, str. 28)

³ Ljudje so v poskusih subjektivno ocenjevali čas, strmeč v steno določene barve; pri rumeni barvi so čas podcenili za 0,42 minute, pri rjavi za 0,17 minute, precenili pa so ga pri sivi barvi - 3,10 minute - in zeleni barvi - 2,10 minute. (Trstenjak, 1996, str. 298) Res pa je, da se razlike skoraj izničijo ob upoštevanju subjektivnosti doživljanja različnih barvnih kombinacij

imajo stalno umetno razsvetljavo, pa je lahko precej svobodnejša... Frieling predlaga za najnižjo starostno stopnjo otrok uporabo čiste rdeče barve, ki pa naj bi do drugega razreda prešla v oranžno, potem prek rumene in rumeno zelene v 5. in 6. razredu v čisto zeleno. Modro barvo priporoča izjemoma, vendar nikoli brez primesi rumene in oranžne... Svetlo modri toni so priporočljivi v vseh učilnicah, kjer je treba opravljati ročno delo..., nasprotno pa naj bi v telovadnicah prevladovale tople in živahne barve... Najbolj priporočljive barve so rumena in njeni odtenki, vodeno zelena, bež in biserno siva, izogibati pa se velja bele, puste rjave, črne, ki jemlje preveč svetlobe in živo rdeče, ki je preveč vznemirljiva... Vhodna veža in hodniki morajo biti obdani s toplimi in živahnimi barvami, ki človeka animirajo, navdušijo, ogrejejo in ker imajo to posebnost, da otroke ob vstopu dobesedno privlačijo, sprejmejo vase in objemajo... Vendar je prav, da so hodniki v primerjavi z razredi manj svetli. Upoštevati tudi moramo velikost pobarvanih ploskev..., osvetljenost in sence, predmete v prostoru ipd." (Trstenjak, 1996, str. 368-376)

Poleg barve pa je oblikovalsko potrebno uskladiti še funkcijo prostora z opremo, obliko, osvetlitvijo itd. "Višek oblikovanja je notranjost oblikovati tako, da postane prostor sam razstavni predmet. Predmeti v prostoru so tisti, ki ustvarjajo razpoloženje." (Zorčič, 2010)
In mnenje, da je oblikovanje brez pomena, je brez pomena.

4 ARHITEKTURA IN OBLIKOVANJE ŠOLSKIH PROSTOROV TER OPREME NA IV. OSNOVNI ŠOLI CELJE

4.1 Četrta osnovna šola Celje nekoč in danes

4.1.1 Začetki

"Arhitektura šole mora vsebovati pripoved" (Vojteh Ravnikar)

Konec petdesetih let je stare objekte, z visokimi prostori in hodniki, zamenjala gradnja odprtih, svetlih, preglednih prostorov in osrednjih avl. Osrednja težnja je bila gradnja "odprtih", svetlih, zračnih, preglednih, funkcionalnih in ekonomičnih prostorov. V slovenskem merilu je bil tipičen takšen avtor Emil Navinšek. Sledil je svetovnim usmeritvam modernizma in idejam njegovih tvorcev - Le Corbusiera, Van der Roheja, Gropiusa idr. (Briški, 2008)

Tudi Četrto osnovno šolo Celje je načrtoval Emil Navinšek. Gradnja je potekala v obdobju 1961-1962. Zanja so značilne osrednje avle v prostoru, ob strani nizajoče se učilnice ter logična orientacija zgradbe vzhod- zahod. Skladna je bila s takratnimi standardi in za tisti čas sodobno in razmeroma kakovostno grajena. V povezavi z razvojem devetletke je bila na začetku 21. stoletja prenovljena. Normativi prenove in stanje pa danes že zaostajajo za želenimi standardi sodobnega pouka.

Prve učence je šola sprejela septembra 1962. Štirinadstropni objekt je brez hodnikov, z osrednjimi avlami, iz katerih se vstopa v učilnice. Nadstropja so povezana z osrednjim širokim stopniščem. Osrednje avle so osvetljene z vzhodne in zahodne strani, kar zagotavlja dopoldansko in popoldansko sonce in s tem dovolj svetlobe. Velika okna so bila vpeta v lesene okvirje. V sklopu šolske zgradbe se je nahajala tudi telovadnica, postavljena vzporedno z osrednjo zgradbo. V takratnem času je bila večina šol zgrajenih v duhu socializma. Sodobna vzgoja naj bi zajela celega človeka. Tako je bilo vzpodbudno in zdravo delovno okolje pogoj. Šola je postala nadaljevanje domače vzgoje, zgradba pa domačega stanovanja. Učilnice so dobile boljšo osvetlitev in kvadratno, ne več podolgovato zasnovo. Parket in umivalnik s tekočo vodo v učilnicah sta postala standard. Kuhinja in jedilnica postaneta del obveznega dodatka.

IV. osnovna šola Celje, 1995
(foto: Gregor Ivšek)

4.1.2 Prenova

V začetku stoletja smo končno dočakali zeleno luč za začetek obnove šole. Prenovo je načrtoval arhitekt Valter Ernst. Obnova je potekala od leta 2003 do leta 2008. Obnovljena je bila v treh fazah: obnova prvega nadstropja za 1. triado v letu 2004, do novembra 2006 so bila obnovljena ostala nadstropja in postavljena nova telovadnica, 2008 pa sta bila podaljšana jedilnica in dokončno urejeno zunanje igrišče. Zadnja obnova je v šolski objekt prinesla veliko novega, kar je narekoval sodoben čas. Dobili smo nove inštalacije in plinsko kotlovnico za ogrevanje, spremenili razmestitev prostorov v pritličju, pridobili delavnico za tehniški pouk, nove garderobe in prostore ob novi veliki telovadnici. Povečali smo jedilnico, dobili novo kuhinjo, kompletno novo opremo prostorov, šolsko pohištvo in tehnična sredstva, računalniško učilnico, stavbno pohištvo in dvigalo. S številnimi omenjenimi pridobitvami smo posodobili pouk in se odprli javnosti. Telovadnica in šolsko igrišče sta dobrodošla pridobitev za širšo skupnost. Ograjeno in z igrali opremljeno igrišče zagotavlja varnost in kakovostno igro vrtičkarjem in šolarjem. Dvigalo omogoča dostop in obiskovanje pouka tudi gibalno oviranim. Sodobna oprema omogoča sodobno delo.

Prenova IV. osnovne šole Celje, 2003 (foto: Gregor Ivšek)

"Šola naj bi bila odprta, zračna, prostorna, vesela, skrbno oblikovana. Z obnovo je bilo veliko šol spremenjenih v šolske objekte, ki ustrezajo predpisanim normativom o gradnji šol, arhitekturnim in oblikovnim parametrom pa ne."

(Vojteh Ravnikar in Robert Potokar)

4.1.3 Stranpoti prenove

"Seveda obnova ni takšna, kakršno smo si želeli in si jo predstavljali, vendar je najboljši rezultat, kakšen je bil mogoč v tistih časih z omejenimi finančnimi sredstvi."⁴ Prenovo je torej vedno treba gledati večplastno. Pozorni smo na uporabnost prostora, svetlobo in barve, materiale, zvoke in ustreznost tako s področja predpisov kot osebnega počutja. Ugotavljamo, da je danes šolski prostor velikokrat neustrezen in neprijazen do uporabnikov:

- okna v avlah s požarno varnim steklom so vstavljena v nedomiselne brezosebne kovinske okvirje. Zračenje je urejeno izključno z ventilatorji. Les je tudi v učilnicah nadomestila plastika;
- osrednji vhod, ki je na sredini vzhodne avle vabil v šolski prostor, je nadomestila nova, sodobna telovadnica. Vhod so prestavili na severno stran in ga podaljšali z vetrolovom;
- razporeditev prostorov v zgradbi je, razen opreme, instalacij in opleska, ostala v glavnem nespremenjena. Zaradi togega upoštevanja normativov in varčevanja je obnovljena šola postala hladna in neosebna. Organizacija dela in gibljivi urnik sta v praksi prostor naredila nepregleden in neprijazen. Skupni prostori niso obvladljivi, manjka jim intimnost. Ne omogočajo kakovostnega preživljanja prostega časa in utesnjujejo obšolske dejavnosti. Hrup v osrednjem prostoru je vedno bolj moteč. Gole ravne stene v avlah zvok le še ojačajo;
- stari gradbeniški elementi (oblika, velikost kabinetov, moteča razporeditev umivalnikov v učilnicah, postavitve instalacij, zidne omare ipd.) ostajajo. Novi gradbeni elementi, ki so jih dodali v času obnove, so velikokrat tujek (predelna siva stena z mlečnim steklom v jedilnici, stenske in šesterokotne klopi v avlah, plinska postaja na strehi idr.);
- uporabnost prostorov je velikokrat omejena, nesodobna (utesnjen vhodni hodnik, umivalniki v učilnicah, garderobe pred telovadnico brez urejenega zračenja). Večinoma ne zagotavlja sodobne socializacije učencev (gneča v avlah), sodobnega dela (učilnica za angleški jezik, znana kot "temnica", brez okenskih odprtin, z dvema kupolama iz pleksi stekla na stropu) ali vzgojnih prvin (dolgočasna in utesnjena jedilnica, neestetski jedilni in servirni pribor, neintimna razporeditev prostorov v straniščih).

Teraco na tleh je ostanek starih tal. Nova ognjevarna stekla ne omogočajo naravnega zračenja. Pogled skozi nova okna zastirajo požarne stopnice. Okrogla klop (bukev) in leseno stojalo za rože (smreka) so v obstoječi avli velik neuskladen tujek. Dokazujejo nedomišljenost, neokusnost, likovno neznanje in pomanjkanje kakršnega koli estetskega čuta vseh, ki se dnevno zadržujemo v avlah.
(foto: Ina K. Pavlič)

⁴ Intervju z ravnateljico Nevenko Matelič Nunčič, marec 2011.

4.2 Šolski prostori in oprema

V tem poglavju predstavljamo šolske prostore in opremo v njih. Okvirno ocenimo stanje, podamo mnenje učencev ter njihove predloge za ureditev in opremo prostorov. Vsi grafikoni nazorno prikazujejo predloge in mnenja, podatke pa smo pridobili iz odgovorov 80 anketiranih sošolk in sošolcev.

4.2.1 Šolska zgradba in okolica

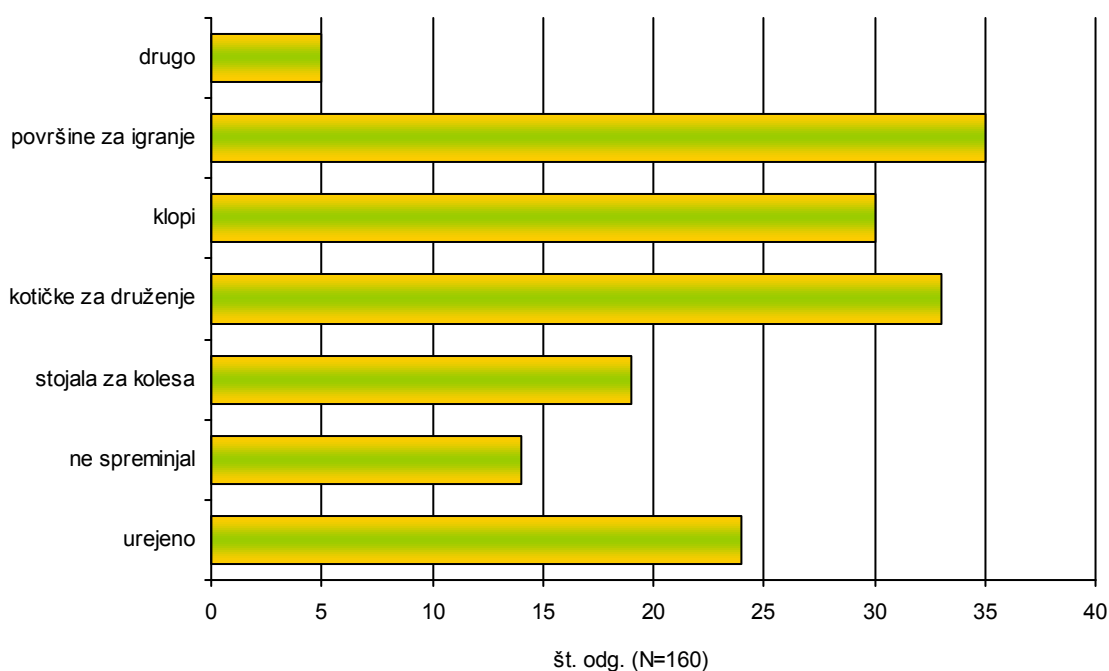
Stanje

Šolska zgradba je bila zgrajena 1962 in leta 2003 temeljito adaptirana. Šola je umeščena v mestno okolje. Na jugu in zahodu jo omejujejo prometnice (Dečkova cesta, Drapšinova ulica). Pred hrupom z Dečkove je zaščiten z zeleno ograjo iglavcev in grmovnic. Na severnem delu so ograjene zelene površine, kjer se nahajajo nogometno igrišče in asfaltirano igrišče za košarko, atletska steza in zelene površine z igrali. Za otroke sta položaj zgradbe in okolica varna in prijazna. Na severozahodnem robu zgradbe se nahaja avtomobilski uvoz na parkirišče in krožišče pred glavnim vhodom.

Predlogi

Velika večina vprašanih sošolcev bi na šolskem dvorišču uredila več površin za igranje, koticke za druženje ter po prostoru razporedilo klopi. Nekateri bi uredili tudi tenis igrišče, nadstrešek, kjer bi se zadrževali v primeru slabega vremena, ter posadili več zelenja. Stojala za kolesa ob vhodu delujejo neurejeno, motijo dostop, predvsem pa jih je premalo.

Graf 1: ŠOLSKO DVORIŠČE - PREDLOGI

4.2.2 Avle

Stanje

Avle v vsakem nadstropju povezuje široko stopnišče. Simpatičnost poudarjajo tudi izbrane barve v posameznih avlah, v katerih so prebarvane stene in vrata učilnic. Pritličje je svetlo zeleno, prva avla modra, druga rumena, tretja travno zelena in četrta rumena. Na vzhodni in zahodni strani velika okna zagotavljajo dovolj dopoldanske in popoldanske svetlobe. Prosti pogled skozi okna v avlah ovirajo požarne stopnice, ki so speljane po zunanjem robu vzhodne steklene stene. Tla iz teraca se ne vklopijo v barvo sten v avlah in izbran material (steklena stena, vrata učilnic). Avle zagotavljajo osrednji prostor in druženje učencev. Vendar so tudi edini prostor neformalnega druženja. Zaradi uvedbe devetletke in razporeda učilnic je v zadnjih letih med odmori v avlah neznosen hrup in gneča.

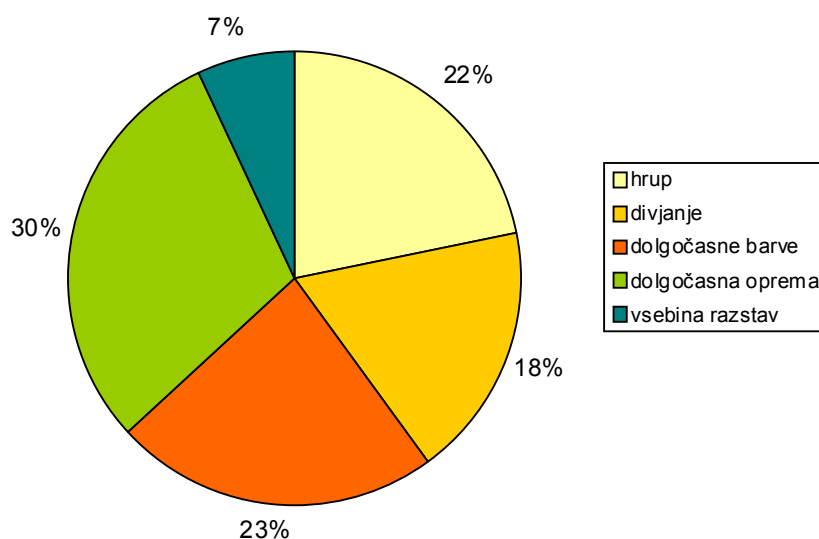

Osrednja avla v pritličju (foto: Karmen Smrekar)

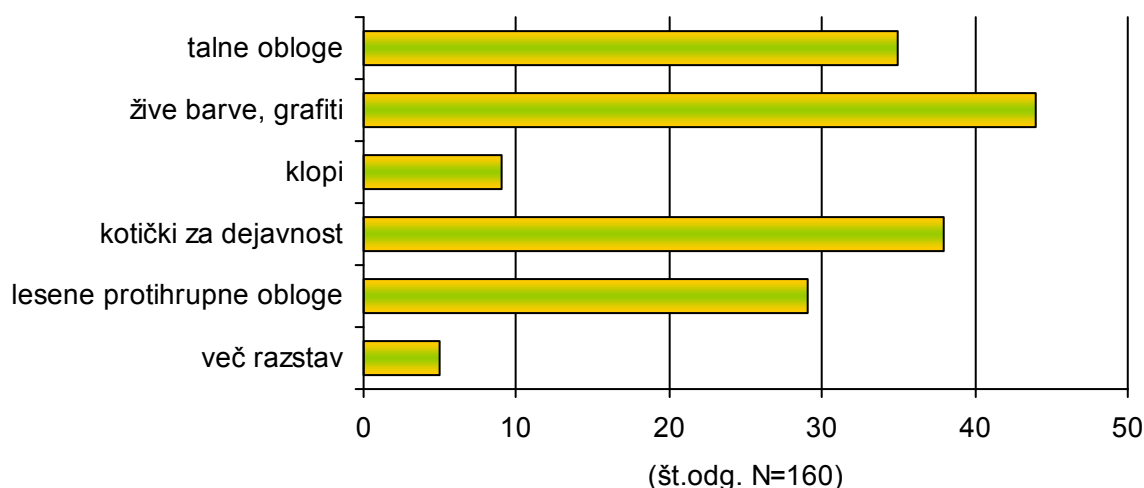
Mnenja

Kar 89 % vprašanih je menilo, da so šolske avle dolgočasne ter oblikovno neustrezne in neuporabne. Največ vprašanih bi v avlah uredilo bolj barvite stene in stenske slikarije, prebarvali bi vrata učilnic ipd. Dobra tretjina vprašanih je predlagala namestitve mehkih talnih oblog in ureditev koticov za druženje in preživljanje prostih trenutkov. Petina bi na stene namestila tkanine ali lesene obloge za dušenje hrupa, ki je zelo moteč element v šolskih avlah. Slabo petino moti divjanje sošolcev, petino vprašanih pa dolgočasna in monotona urejenost šolskih avl. Anketirani menijo, da bi se s predlagano ureditvijo vsi počutili bolje, smotrno bi zapolnili čas odmorov, pridobili nove možnosti za druženje, prostor pa bi postal bolj prijazen in zabaven.

Graf 2: AVLE - MOTEČI ELEMENTI

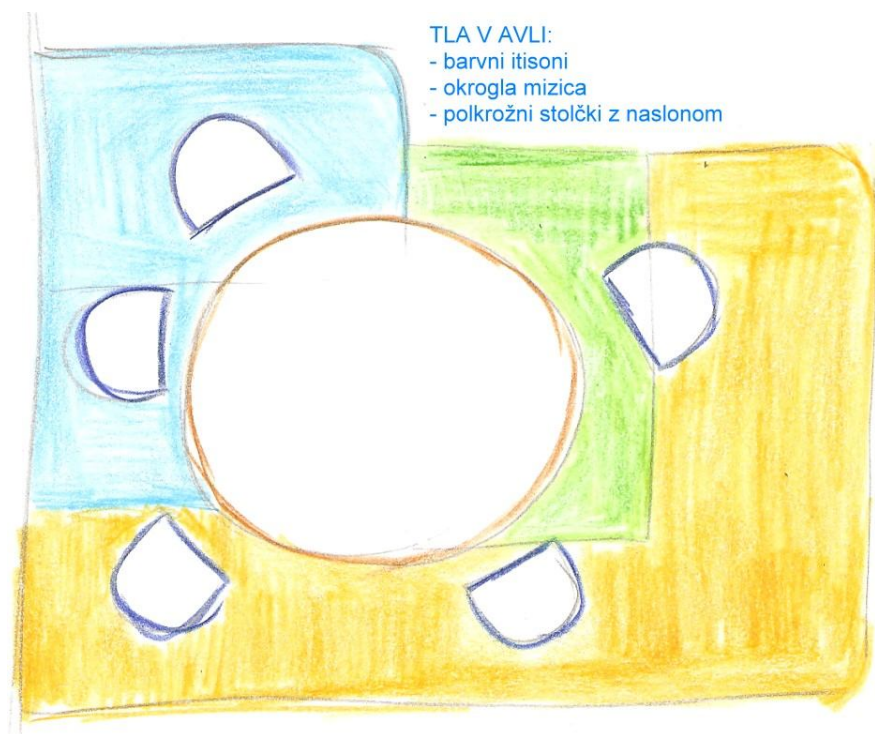

Graf 3: AVLE - ŽELENI ELEMENTI

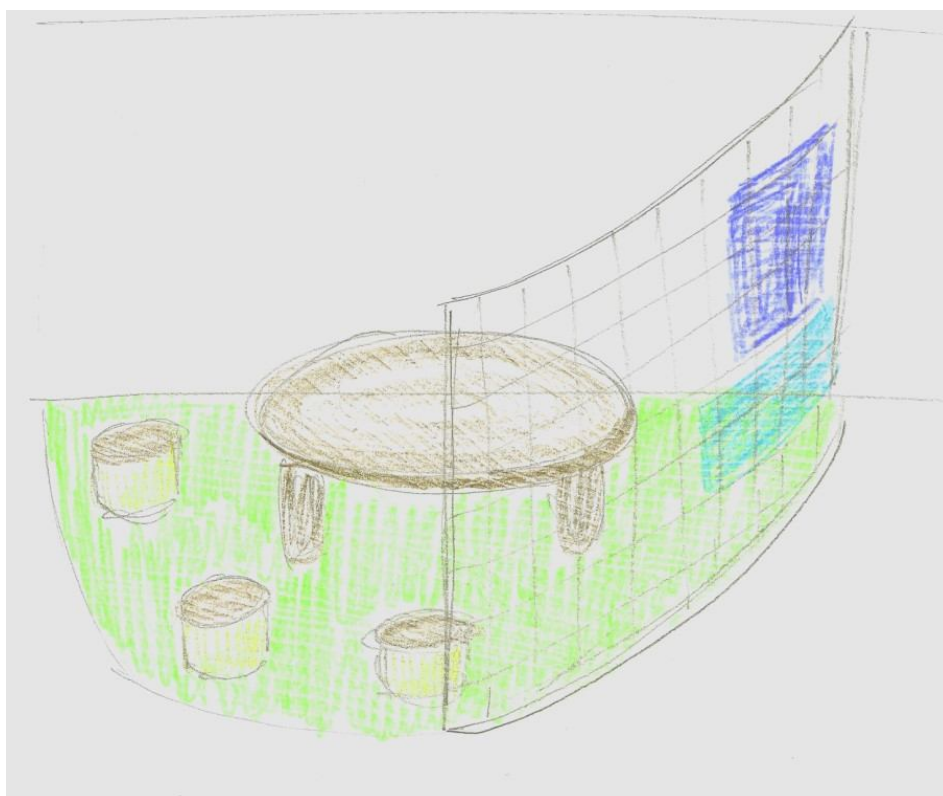

Predlogi:

- V avle postavimo eno vsebino (akvarij, vesolje, živalstvo); tematsko uredimo tudi kompletno opremo, stene in strop v avlah po nadstropjih.
- Uredimo kotičke za druženje v avlah.
- Tla prebarvamo ploskovno s pastelnimi barvami, stene pa valovito in ne pravokotno.
- Stene potiskamo z odtisi rok, vsak oddelek s svojo barvo.
- Na stene in tla namestimo tekstilne obloge, zavese ali lesene lamele za blažitev hrupa.
- Na strop obesimo viseče panoje za razstavljanje, ki so asimetrično razporejeni po višini.
- Vrata učilnic oblepimo s fototapetami:
 - zbornica: podpisi vseh učiteljev (Mojmir)
 - biologija: pragozd, v krošnjah predstavljena evolucija človeka (Urša)
 - angleški jezik: Big Ben, Tower bridge, rdeča telefonska govornica (Jan)
 - fizika: doprsne fotografije Einsteina, Tesle, Fermija, Bella idr. (Matija, Matej)
 - matematika: ročno napisane enačbe, formule, logaritmi ali star test matematike (Jure)
 - slovenski jezik: zapisi v dvojini o ljubezni (Nika).

Predlog ureditve kotičkov za druženje v avlah - tloris⁵

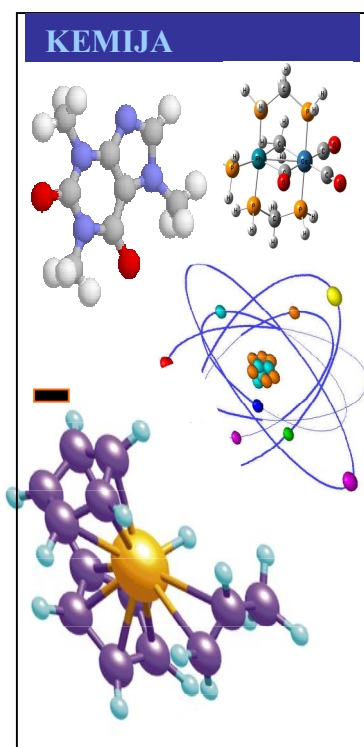

Predlog ureditve kotičkov za druženje v avlah - itison na tleh omejuje prostor, na desni dodatna mreža, ki jo uporabimo za razstave

⁵ Če pri izdelku ali predlogu ni v oklepaju naveden avtor, je rezultat skupnega dela.

Barva tal v poljubni avli

Vhodna vrata učilnic za kemijo in geografijo (fototapeta)

4.2.3 Učilnice

Stanje

Učenci v učilnicah preživimo največ časa v šoli. Učilnice so pobarvane v barvi nadstropja, pohištvo v njih pa je tipsko in po učilnicah v različnih barvah. Nekoliko moteče so inštalacije. Primanjkuje vtičnic. Umivalniki so postavljeni daleč izven kotov. Ploščice okoli umivalnika so monotone, velikokrat se barvno ne skladajo z barvo učilnice. Standard v učilnicah pa povečujejo velika okna ter bukov parket. V večini učilnic je šolsko pohištvo razporejeno v vrstah in kolonah.

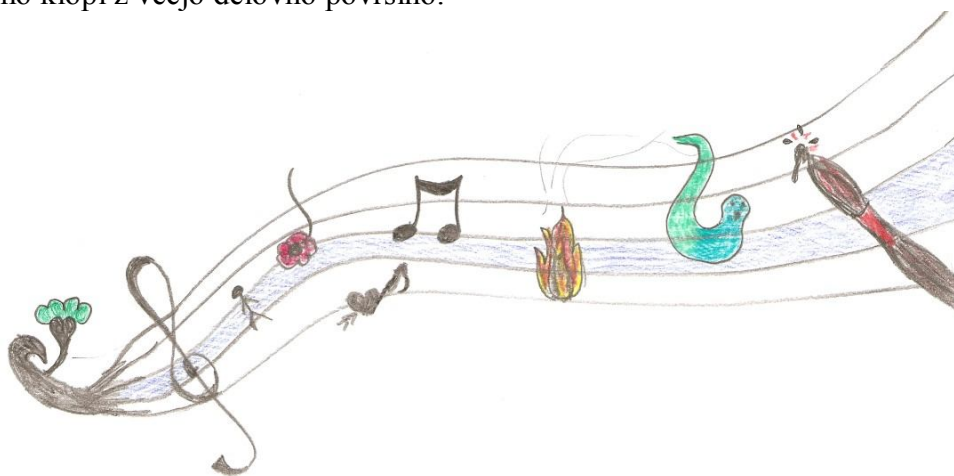
Mnenje

Razporeditev klopi v vrstah in kolonah (presenetljivo) ustreza večini vprašanih učencev. Menijo, da je razporeditev klopi v obliki črke "U" ali po skupinah ustrezna le pri tistih predmetih, kjer je manj "uradnega" pouka: THV, LV ter gospodinjska in računalniška učilnica. Kljub temu menimo, da sodobni pouk (skupinsko delo, šolske ure medpredmetnega povezovanja, projektno delo ipd.) nedvomno zahteva tudi drugačno razporeditev šolskih klopi.

Za najbolj dolgočasne učilnice so izbrali matematiko 1 (31 izborov), "temnico" - učilnico za angleški jezik, kamor svetloba prodre le skozi dve kupoli v stropu (21), slovenščino 2 (10), kemijo (5) in računalništvo (4). Menili so, da jih v učilnicah "zebe, kljub ustrezni temperaturi" (Dejan). Stene so dolgočasne in prazne, v "temnici" pa je temačno in primanjkuje zraka. Najbolj urejeni, zanimivi in estetski pa sta učilnici za likovno vzgojo (48) in glasbo (18).

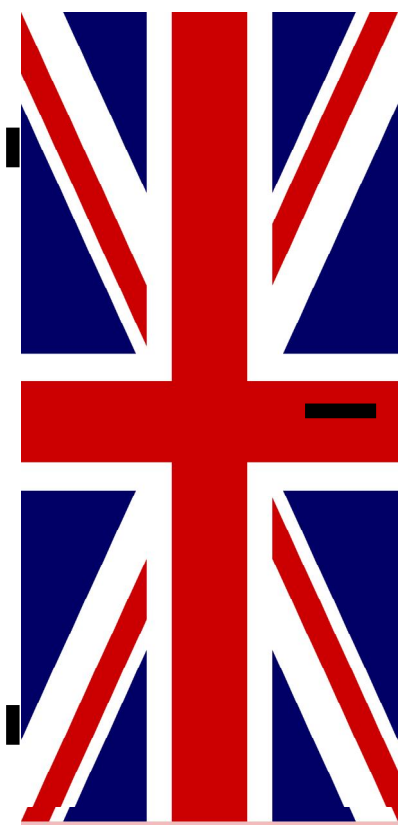
Predlogi

- Postavimo klopi v U (!!!???) ali po kupčkah⁶.
- Poslikajmo šolsko pohištvo.
- Omare, robove miz, noge klopi in šolskih stolov prebarvamo v šahovnico, oblepimo s časopisnimi izrezki.
- Vrata tematsko prebarvamo in iz učilnice naredimo zgodbo.
- Eno steno v učilnicah prebarvamo v barvi pohištva z bolj intenzivno barvo.
- Tematski napisi na steni poljubne učilnice v obliki grafitov.
- Table ali plakati za pisanje prostih napisov, sporočil sošolcem in sošolkam, risbice ipd.
- Prepovejmo malico v učilnicah!
- Namestimo klopi z večjo delovno površino.

Stenska poslikava v učilnici za glasbo (Tjaša Kosmatin, 8.b)

⁶ Menimo, da smo z drezanjem le premaknili tipičen odgovor sošolcev "sej je kr uredu".

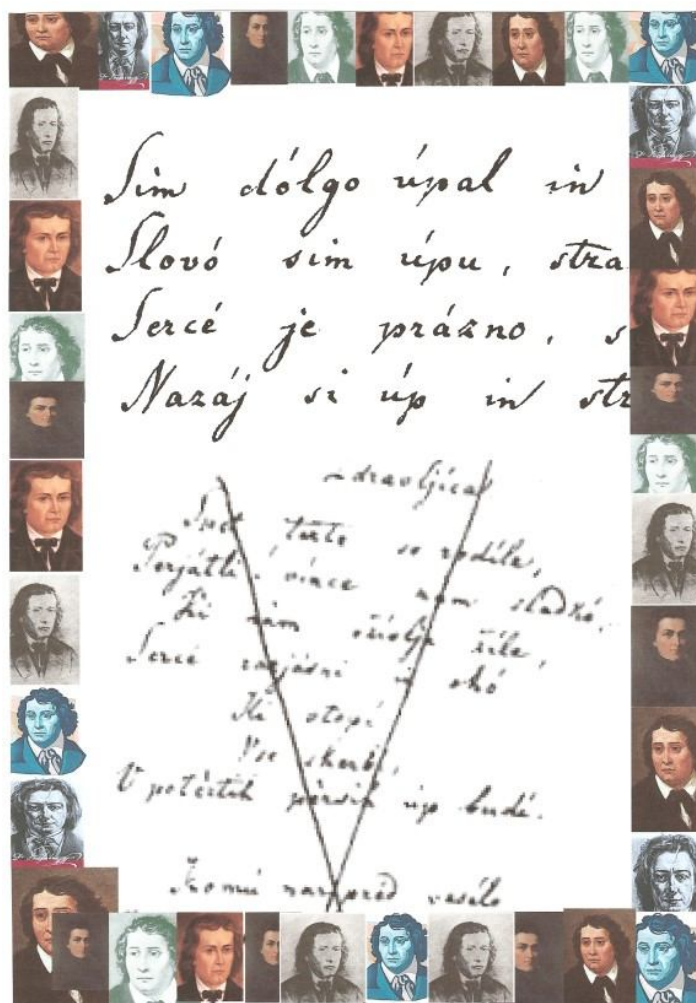
Vhodna vrata učilnice za angleški jezik
(fototapeta)

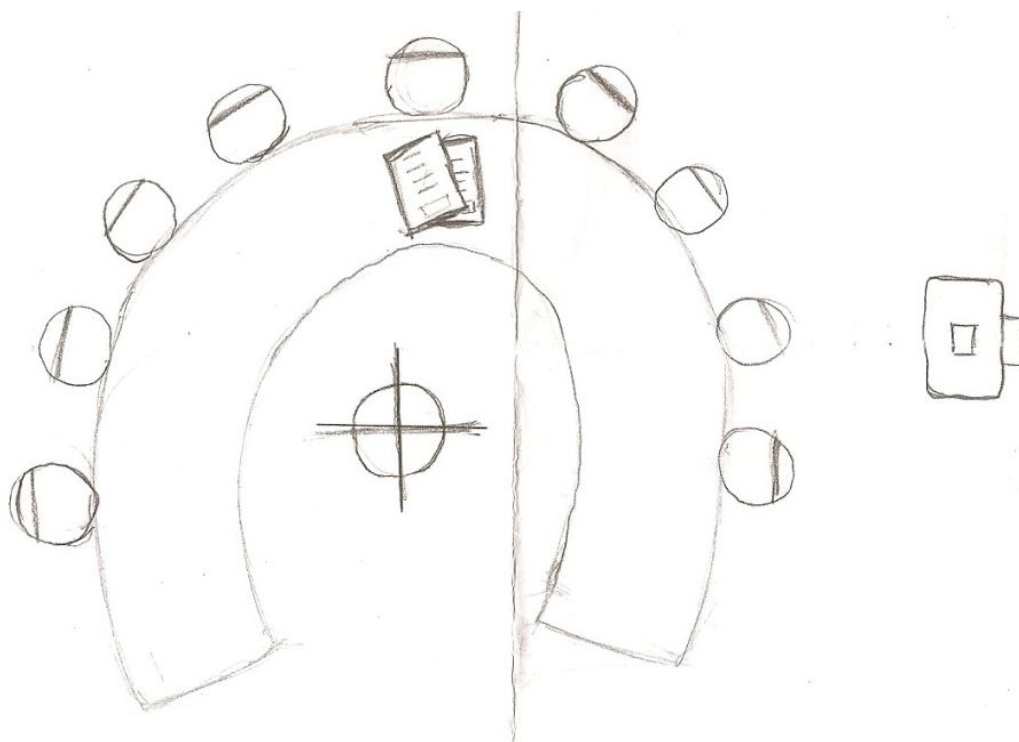
Pobarvana vrata omare v učilnici za geografijo
(Nina Ramšak, 9.b)

Oblikovana črka za napis grafita na steni
poljubne učilnice (Slavka Popovič, 9.b)

Vrata omare ali vhodna vrata učilnice za slovenski jezik (fototapeta)

Razporeditev klopi in stolov v zbornici ali poljubni predavalnici (Sergej Mosorka, 7.c)

4.2.4 Drugi skupni namenski prostori

Stanje

Med skupne namenske prostore smo uvrstili sanitarne prostore, jedilnico in garderobe. Vsi omenjeni prostori so bili obnovljeni ob zadnji prenovi. Garderobe in jedilnica so nove pridobitve. Prostori in oprema so novi, kljub temu pa se pojavljajo problemi pri njihovi uporabi. Garderobe so utesnjene in se v gneči ni možno v miru urediti. Omarice so izdelane iz iverice, oblečene v iveral. Majhne odprtine na dnu garderobnih vrat ne zagotavljajo ustreznega zračenja. Jedilnica je premajhna, zato poteka kosilo v izmenah. Kljub novi jedilnici malicamo še vedno v učilnicah. O prijaznejši razporeditvi natlačenih jedilniških klopi in stolov ne upamo razmišljati.

Mnenja

Skoraj dve tretjini vprašanih meni, da so sanitarije urejene, čiste in snažne in da je drugačna preureditev sanitarnih prostorov nepotrebna, ker služijo namenu in so uporabni.

O jedilnici dobra polovica anketiranih sošolcev meni, da je sicer snažna in solidno urejena, skoraj dve tretjini pa moti razporeditev miz, gneča, hrup, vonj po hrani in se v jedilnici ne počutijo prijetno.

V garderobah je z ureditvijo in snažnostjo zadovoljna le tretjina vprašanih učenk in učencev. Slaba tretjina jih meni, da so garderobe pretesne. Ureditev prostora in videz omaric sta dolgočasna. Četrtnina vprašanih ima v omaricah premalo prostora.

Predlogi

Stranišča in umivalnica

- Izdelajmo izvirne napise za moško in žensko stranišče.
- Nabavimo milnike nenavadnih oblik in barv.
- Nalepimo etikete na stenske ploščice.
- Zagotovimo več intimnosti (dodatna vrata, zastrti pisoarji).

Jedilnica

- "Kolone" klopi razdelimo na posamezne bloke za 4, 6 ali 8 oseb.
- Stene prebarvajmo in jih opremimo bolj zanimivo in tematsko. Na stene obesimo velike plakate sadja in zelenjave, kruha, napitkov ipd.
- Hrano servirajmo na lepšem jedilnem in servirnem kompletu.
- Malicajmo v jedilnici.

Garderobe

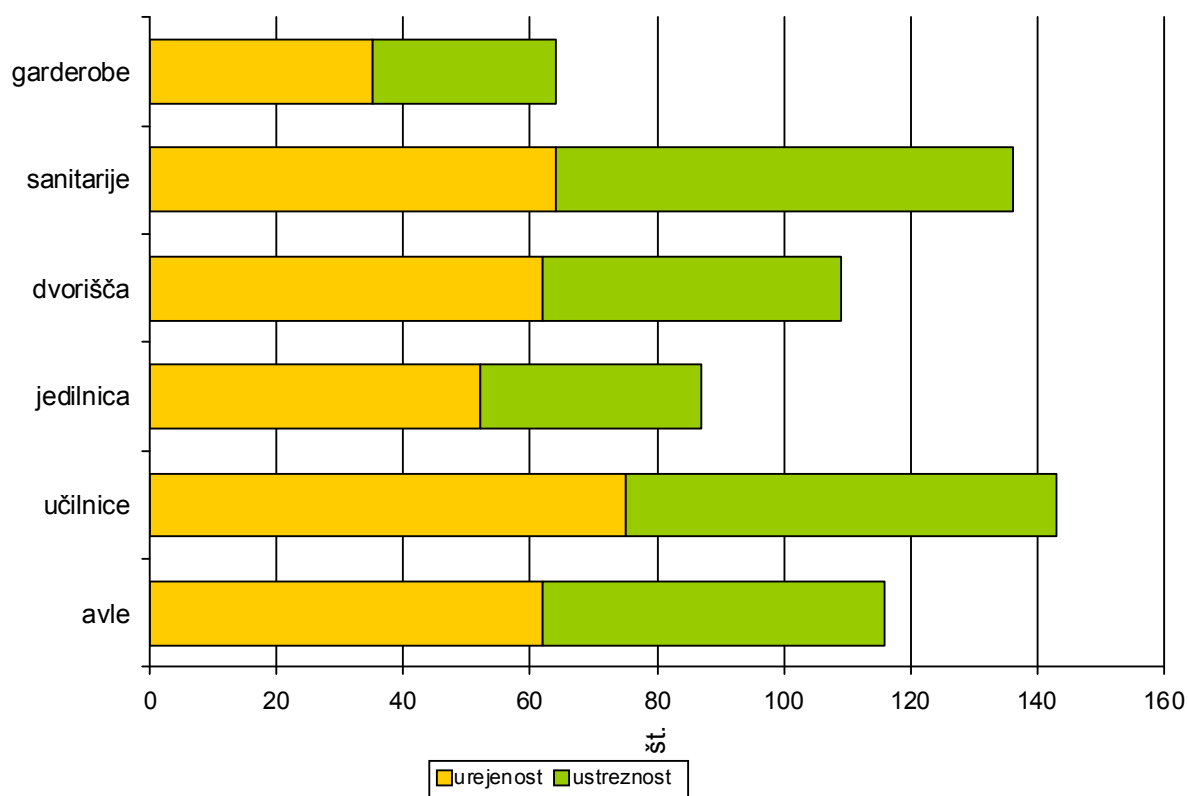
- Garderobne omarice prebarvajmo v čebelnjak.
- Na vrata omaric nalepimo samolepilne tapete v obliki trav, listov ipd.
- Odpravimo smrad.
- Povečajmo prostor garderob in omaric.
- Ločimo čevlje od oblek.
- Postavimo nizke klopi blizu omaric (odlaganje, sedenje...).
- Namestimo omarice z ogledali.

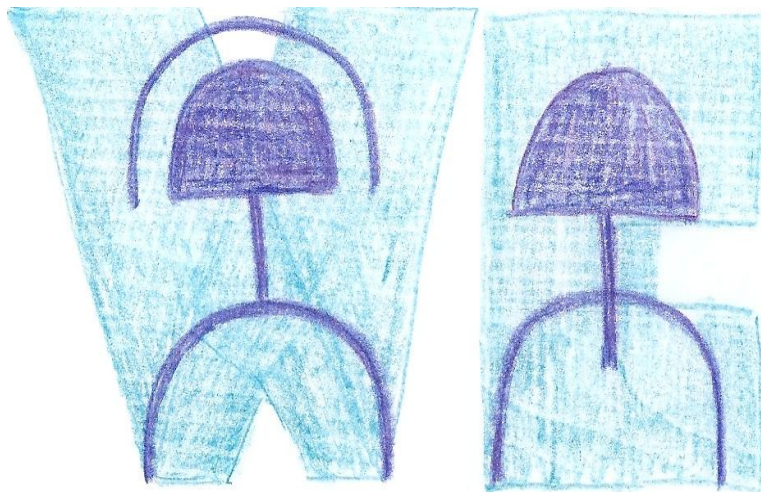
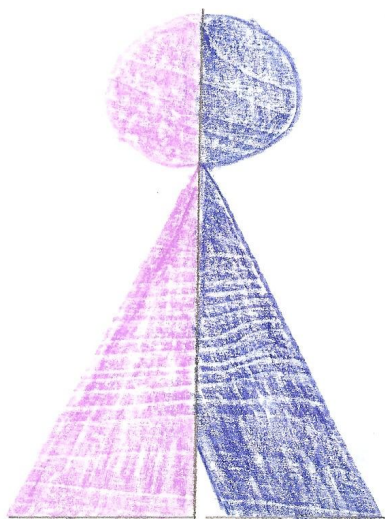
V zaključku smo povzeli mnenje sošolcev o

- urejenosti (higiena, čistoča, pospravljenost...) in
- ustreznosti šolskih prostorov (namen, priročnost, praktičnost, opremljenost).

Vprašani menijo, da so najbolj snažne in urejene učilnice, sanitarije, avle in dvorišča. Najbolj neurejene se jim zdijo garderobe, predvsem v zimski polovici leta.

Graf 4: UREJENOST IN USTREZNOST
ŠOLSKEGA PROSTORA

Označbe za WC: ženske (levo) in moški (desno)

Poslikava vrat garderobnih omaric

4.2.5 Detajli in dekor

Stanje

"En detajl v prostoru, premišljen in pravilno umeščen, naredi nov prostor. Na dekor se človek odzove čustveno in zaznamuje psihološki moment. Trenutni in vsesplošni trendi posnemajo naravo skozi stoletja – oblike vitic, trav, valoviti obrisi hribov in valov, ravnine horizonta, pokončnice dreves, povezane z rastjo." (Zorčič, 2010, str.2)

Predlogi

- Polepšajmo prostor z dekorativnimi elementi, na primer cvetličnimi aranžmaji, okrašenimi cvetličnimi lončki ali koriti za rože ali posode za zalivanje cvetja ipd.
- Okrasimo stikala.
- Preuredimo napise na učilnicah.
- Poslikajmo šolsko pohištvo.
- Poslikajmo koše za smeti, za odpadni papir, za ločeno zbiranje odpadkov ipd.

Različne ideje za popestritev opreme in prostorov v obliki dekorja, fotografij, izdelkov idr. so nam posredovali tudi sošolci, naši nekdanji učenci in učenke, nekateri predlogi so razstavljeni v šolskih prostorih.

Razstavljeni izdelki naših sošolk in sošolcev v avli IV. nadstropja

Razstavljeni izdelki naših sošolk in sošolcev
v avli IV. nadstropja

Okrašeni glineni lonci z vijolicami
(Dorotej Temnik)

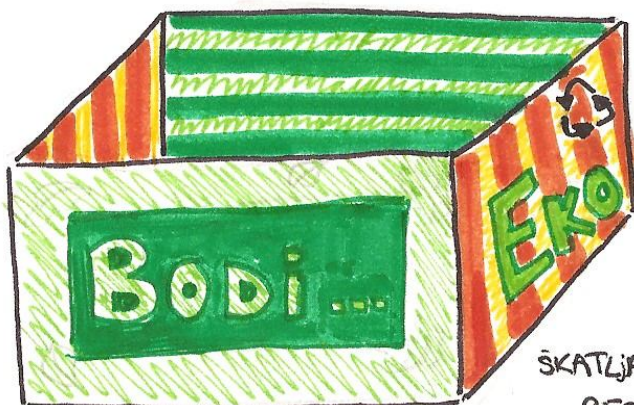
Peresnica - obešalnik

Izvirna lastna maska (Marko Kužner)

Okrašen obešalnik (Maruša Turnšek)

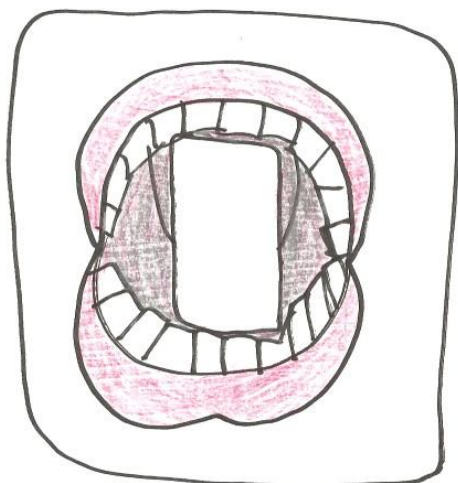

ŠKATLJA ZA
RECIKLAŽO

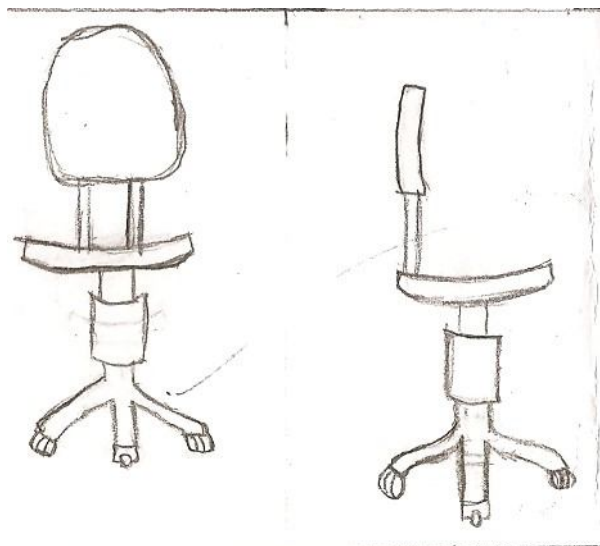
Okrašena koš za smeti in škatla za odpadni papir (Nina Ramšak, 9.b)

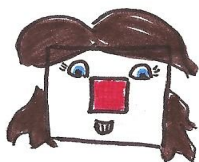
Okrasitev stikal

Okrasitev stikal (Nina A. Ilič, 8.b)

Ergonomski stol za učitelja (Sergej Mosorka, 7.c)

Okrasitev stikal (Nina Ramšak, 9.b)

Razstavljen izdelek

Karikatura Charlie Chaplin
(avtorica in © Eva Šuster)

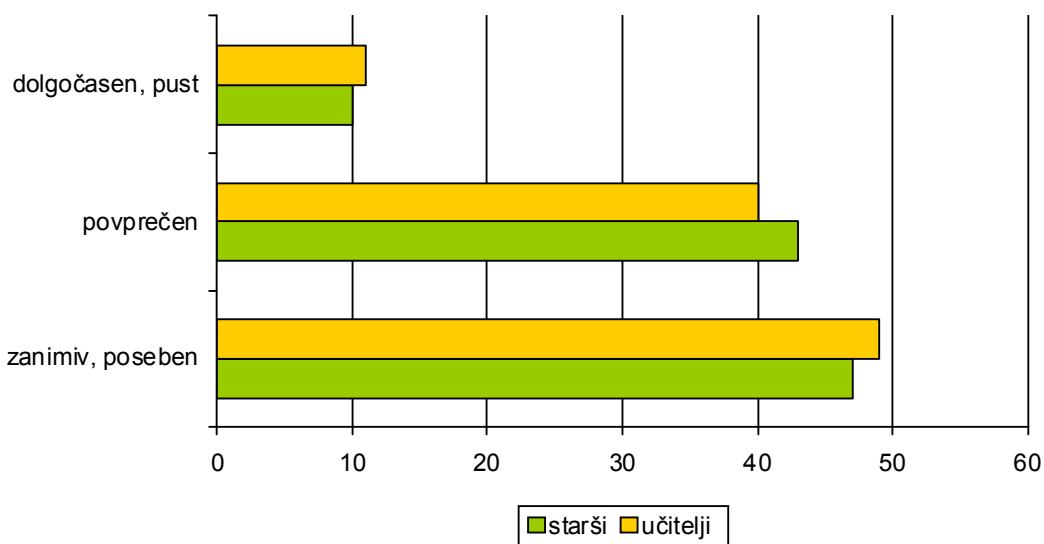

Lepo in intelektualno, © Mojca Majcen
(avtor fotografije: Tadej Gudan)

4.2.6 Mnenje staršev in učiteljev o urejenosti in opremljenosti šolskih prostorov

V raziskavi smo pridobili tudi mnenje staršev in učiteljev o urejenosti in opremljenosti šolskih prostorov. Povprašali smo jih po mnenju o zunanosti šolske zgradbe in urejenosti okolice. Zanimalo nas je njihovo mnenje o videzu, opremljenosti in uporabnosti notranjih prostorov ter kaj menijo o sodobni, nevsakdanji, drzni notranji opremlitvi in njenem vplivu na šolsko delo. V zaključku smo ugotovili njihove predloge o tem, kdo naj izbira, načrtuje, opremlja in urejuje šolske prostore. Anketirali smo 37 staršev (od tega 28 žensk), 22 učiteljic in 3 učitelje. Rezultate smo zaradi primerljivosti predstavili v odstotkih.

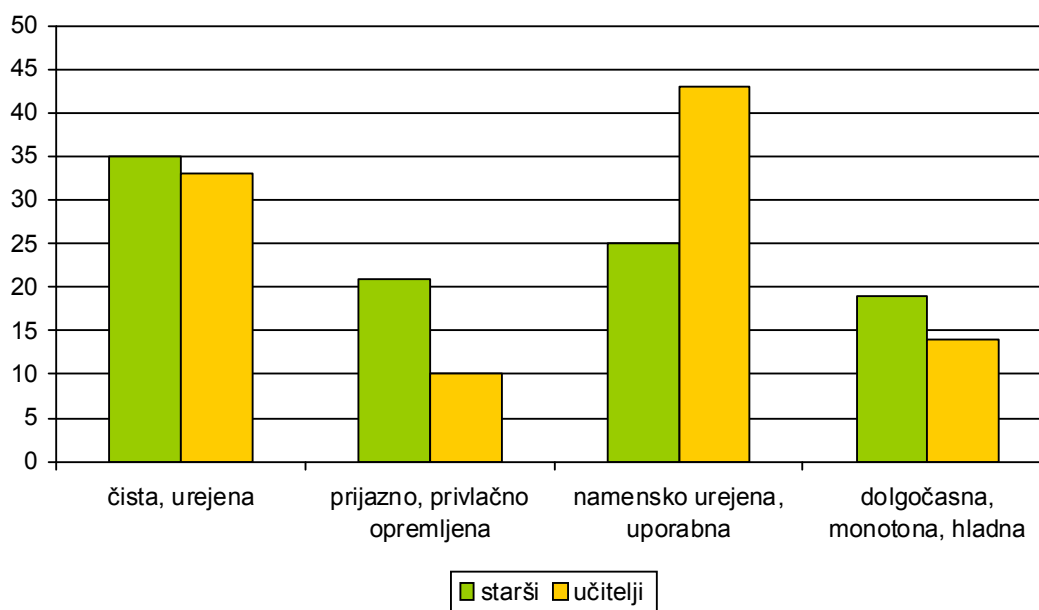
Graf 5: MNENJE STARŠEV IN UČITELJEV O ZUNANJEM VIDEZU ŠOLE (%)

Večini vprašanih meni, da je arhitektura šole, zunanji videz in ureditev dostopa zanimiva, posebna in "simpatično šolska". Nekoliko več staršem kot učiteljem se zdi zunanji videz povprečen. Desetina staršev in učiteljev pa je ocenilo zunanost kot dolgočasno in pusto. Okolico in zunanost šole bi spremenilo 62% vprašanih staršev in 55% vprašanih učiteljev. Starši si želijo več parkirišč in več klopi na dvorišču, oboji pa bi zasadili več zelenja, uredili sprehajalne poti tudi na južni strani, učitelji pa bi postavili tudi lesene "kotičke - mizice, stole ali klopi" za druženje in igranje.

»Če hočete uničiti kulturo, začnite z arhitekturo!«
(Boris Podrecca)

**Graf 6: MNENJE STARŠEV IN UČITELJEV O VIDEZU
NOTRANJOSTI ŠOLE
(%)**

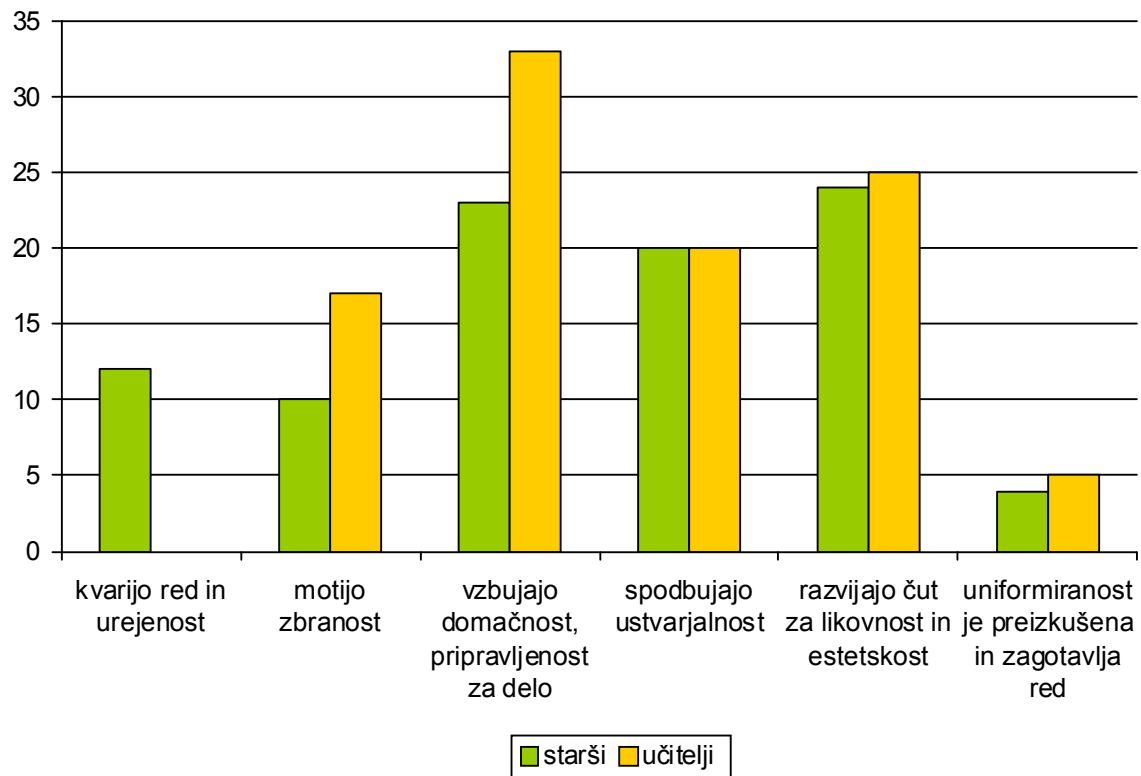

Izmed dveh odgovorov, ki so jih morali izbrati vprašani, se je dobra tretjina učiteljev in staršev odločila, da je notranjost šole urejena in čista. Ostali odgovori so se precej razlikovali. Na eni strani so učitelji, strokovnjaki, ki vsakodnevno opažajo manjke in pluse šolske zgradbe, na drugi strani pa starši otrok, ki vsakodnevno poslušajo ocene in mnenja svojih otrok. Petina staršev meni, da je notranjost prijazno opremljena in privlačnega videza. Isto meni le desetina učiteljev praktikov. Kar 43% učiteljev in le 25% staršev ocenjuje notranje prostore (predvsem učilnice in avle) kot uporabne, namensko smotno izkoriščene in urejene. Starši so tudi bolj kritični do splošnega videza in vtisa, ki ga prostor naredi na obiskovalca. Najbolj moteči se jim zdijo

- pomanjkanje enotnega videza in stila,
- uniformiranost in premalo otroškosti,
- neestetsko urejene razstave ali predstavitev otroških izdelkov ter
- neenotnost in s tem nepreglednost razstavljenih obvestil, plakatov in tabel (grafikon 7).

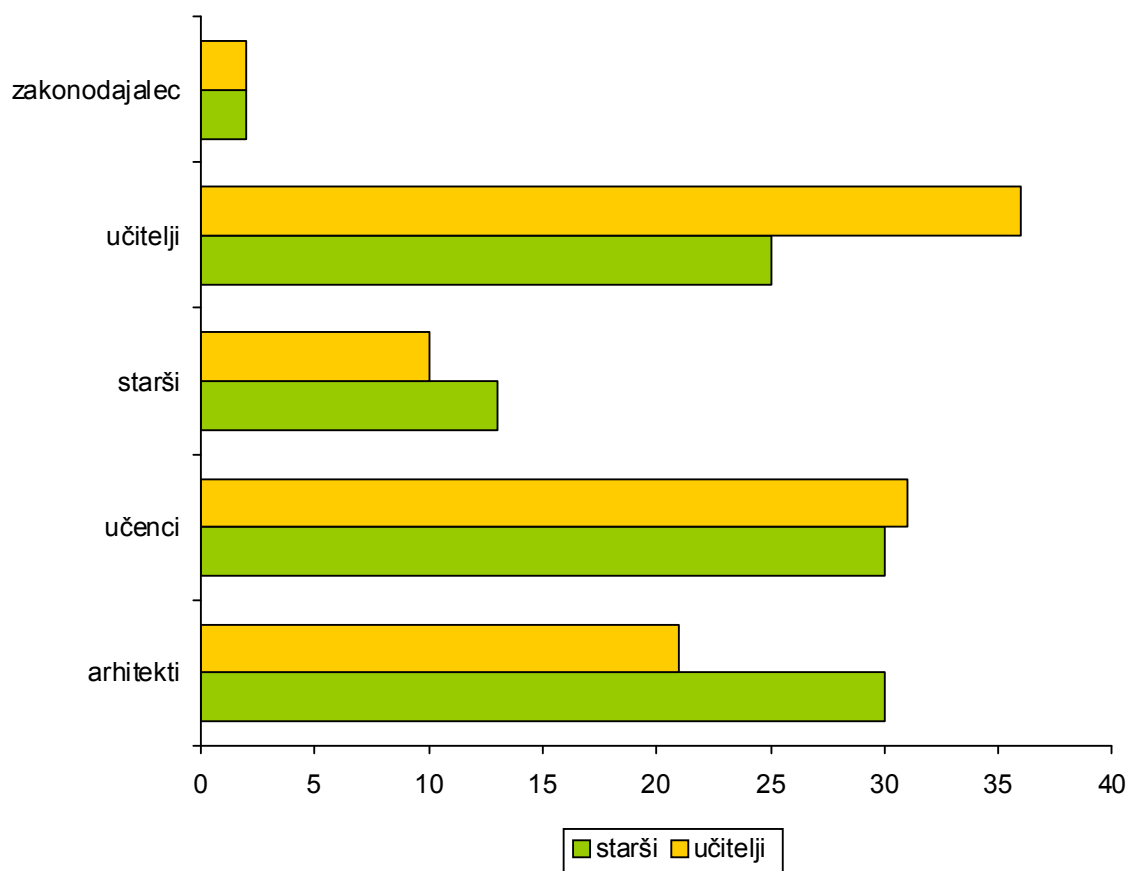
Zanimalo nas je tudi, kako nenavadno, drzno, moderno, nevsakdanjo, barvno in kontrastno sodobno opremo ocenjujejo starši in učitelji in ali je takšni avantgardna oprema primerna za šolo. Da takšna oprema kvari red in urejenost, je menila samo dobra desetina staršev. Učitelji so pri tem bolj tolerantni. Petina staršev in učiteljev je menila, da takšna oprema spodbuja ustvarjalnost, četrtna pa, da razvija čut za lepo in likovnost. Sedem odstotkov več učiteljev kot vprašanih staršev je odgovorilo, da bi takšna oprema motila zbranost učencev, dvajset odstotkov več učiteljev pa je ocenilo, da bi takšna oprema vzbujala domačnost, svežino in bi pozitivno vplivala na pripravljenost za delo (Grafikon 8).

Graf 7: MNENJE STARŠEV IN UČITELJEV O NEVSAKDANJI,
SODOBNI, DRZNI IN BARVITI NOTRANJJI OPREMI
PROSTOROV
(%)

Starše in učitelje smo vprašali, kdo naj po njihovem mnenju predlaga, načrtuje in urejuje šolske prostore ter jih opremlja. Tretjina vprašanih meni, da naj imajo osrednjo besedo učenci. Mislijo predvsem na priročnost, barvnost, uporabnost, higienski in priljubljenost. Učitelji (36 % vprašanih) bi pri opremljanju prostorov želeli večjo besedo, starši (30 %) pa dajejo prednost arhitektom. Oboji menijo, da naj pri opremljanju zakonodajalec ali financer poskrbi edinole za higienske, tehnične, zdravstvene in podobne normative in da naj pri opremljanju in urejanju prostorov nima večjega vpliva. (Grafikon 8)

Graf 8: MNENJE STARŠEV IN UČITELJEV O UREJANJU
IN OPREMLJANJU ŠOLSKIH PROSTOROV
(%)

Katere stvari pa bi na IV. osnovni šoli starši in učitelji najprej in nepreklicno spremenili? Starši bi prebarvali stene avl, uredili nekakšne kotičke za druženje v avlah, ki bi poudarili intimnost, zagotovili večnamenski prostor za zadrževanje po pouku, kjer bi učenci imeli na voljo komunikacijska sredstva, mir, pomoč učiteljev, knjige, igrače ipd. Učitelji bi prav tako uredili večnamenski prostor. Preuredili bi jedilnico v bolj simpatično in uporabnejšo. Tehnično in arhitekturno bi rešili problem hrupa v ogromnih golih avlah.

"Šolsko pohištvo je vezano z navidezno racionalnostjo investicije, ne pa z racionalnostjo uporabe. Tako je vprašljiva celo kakovost."
(Jerneja Ačanski Veber)

4.3 Ugotovitve in dejstva

"Nismo dovolj bogati, da bi gradili poceni."

(Janko J. Zadravec)

V tem poglavju smo povzeli osnovne ugotovitve, ki so rezultati anket in našega opazanja ali mnenja zunanjih strokovnjakov. V poglavju jasno odgovarjamo na hipoteze, ki smo jih zastavili v uvodu.

Predvideli smo, da

1. so šolski prostori večini učiteljev, učencev in njihovim staršem zadovoljivi in ustrezni. Vsak dan ljudje preprosto ne razmišljajo o "arhitektonskem in oblikovalskem dolgem času" in se zadovoljijo z uporabnostjo in varnostjo. Okolje sprejmejo takšno, kot je. Menili smo, da bodo bolj kritični, če jih na posamezne možnosti opozorimo in jim omogočimo, da povedo svoje mnenje. Pri obnovi učenci namreč niso sodelovali. Zaradi omejenih finančnih možnosti so bile okleščene tudi želje zaposlenih, vodstva šole in staršev. Vse trditve so se izkazale za točne. Pridobili smo številne konkretne in utemeljene predloge za izboljšavo.
2. Financerji in načrtovalci so poiskali najustreznejšo cenovno varianto, ki je takrat še ustrezala okostenelim normativom. Vendar se je po nekaj letih uporabe izkazalo, da tudi kakovost opreme ni ustrezna. Normativom komajda zadoščajo. Detajli so slabi, materiali poceni in slabe kakovosti.
 - Vrata so neakovostna, najcenejša. Polnilo v njih je karton. Popravila so skorajda nemogoča. Plastično kljuko se ne spleča popravljati, ampak jo zamenjajo z novo.
 - Zračenje avl je zaradi požarne varnosti urejeno le z ventilatorjem.
 - Jedilnica je premajhna in onemogoča istočasno malico za predmetno in razredno stopnjo. O drugačni razporeditvi miz v jedilnici ne upamo niti razmišljati.
 - Garderobne omarice je naredil najugodnejši ponudnik. Že zračenje omaric čez tri zamrežene luknje premera 3 cm je higiensko sporno. Luknje so na spodnjem delu vrat, medtem ko se vlaga in smrad iz čevljev in prepotene ali mokre obleke nabira v zgornjih delih garderobnih omaric.
 - Tudi v drugih prostorih določeni elementi niso skladni z minimalnimi standardi. Za zaposlene ni dovolj sanitarij (ločena moška in ženska stranišča, stranišče na 25 zaposlenih ipd.) Požarne stopnice nimajo izhoda direktno na prosto ampak v prvem nadstropju vodijo zopet v zgradbo. V skupnih prostorih nimamo prostora za učenje in čakanje ali za izvenšolske aktivnosti. Delno primanjkljaj krijemo s knjižnico in avlami, kjer pa nivo hrupa daleč presega 40 dB, kolikor znaša najvišja dovoljena⁷ količina v prostorih za učenje. Tudi med odmori so v naših avlah najvišje norme 65 dB daleč presežene⁸.
3. Uporabna vrednost ima prednost pred estetsko vrednostjo. Trditev drži.
 - V osrednjih avlah se ob stenah nahajajo pravokotne stenske klopi in šesterokotna klop na sredini avle. V prostor ne sodijo po obliki, barvi ali materialu. Zraven stojijo korita za rože iz mreže smrekovih letvic in ladijskega poda. Drugačen material, drugačna barva, drugačna oblika in nejasen namen.

⁷ Projektna naloga za gradnjo srednje šole, 2008.

⁸ S pomočjo strokovnjaka Zavoda za zdravstveno varstvo Celje smo (z integriranim merilnikom za natančno merjenje zvoka Bruel & Kjaer, model 2236 A - Vev 002) izmerili ekvivalentni nivo hrupa 12.5.2002 od 10.40 do 10.50 na stopnišču v avli 3. nadstropja, ki je znašal 78,2 dB.

- Razstave so (pre)velikokrat postavljene neurejeno in nesistematično, brez občutka za prostor, obliko ali vsebino.
 - Razstavljeni plakati so velikokrat samo poskus plakata.
 - Garderobne omarice niso praktične, so nekakovostne, grde in dolgočasne.
 - Prostori imajo zgolj umetni dotok svežega zraka ("temnica", šolske avle).
4. Menimo, da lahko učenci in zaposleni delno vplivajo le na opremljanje šolskega prostora, medtem ko na celostno podobo šole ne. Učenci in predvsem zaposleni lahko predlagamo opremo, izbiramo barve sten, pohištvo, detajle. Uporaba prostorov, njihov razpored ter celokupna oprema pa so omejeni s financiranjem, urnikom, številom otrok ter oddelkov. Omejujoči so tudi neživljenjski predpisi (varovanje in nadzor otrok, higienske zahteve). Kljub temu bi lahko nekatere neurejenosti rešili tako, da bi določili smernice in okvire ureditev, ki bi se jih vsi držali. Glavne smernice in okvire bi uredili tako, da bi bili skladni s sodobno arhitekturno, oblikovalsko in likovno stroko ter istočasno ustrezali sodobnim pedagoškim zahtevam.

Neokusna opremljenost prostorov in neustreznost arhitekturnih rešitev imata številne vzroke:

- Arhitekti dojemajo šolski prostor poenostavljeno. Ne poznajo ali ne upoštevajo specifičnih potreb pedagoškega dela v šoli.
- Normativi niso in ne bodo upoštevali skladnosti, likovnosti in arhitekturne svežine. Najpomembnejša jim je uporabnost in varnost. Zanimarajo estetiko.
- Vsi uporabniki (zaradi neznanja in nedomiselnosti) naredimo z uporabo prostor neestetski.
- Pretirano in neutemeljeno varčujemo na račun prijetnega, vzpodbudnega, vzgojno uporabnega in estetskega bivalnega okolja.

Šolski objekt ni sestavljen samo iz stavbe, arhitektura ne izhaja samo iz normativov. Poiskati je treba nekaj več; nekaj, kar deluje vzpodbudno, estetsko, uporabno, ustvarjalno in aktualno za več generacij. Težko se strinjamo, da je obnovljen objekt bolj kakovosten kot stara šola izpred petdesetih let. Kar zadeva opremljenost, vsekakor, upoštevajoč dobro arhitekturo in sodobne oblikovalske trende, pa najbrž ne⁹.

⁹ Zaključke izpeljali s pomočjo lastnega opazovanja in predvsem razgovorov s strokovnjaki s tega področja: Vinko Zajc, Meta Petriček, Tanja Barle, Rick Hughes in Polona Anders.

5 ZAKLJUČEK

"Menimo, da je pretirana standardizacija oziroma normiranje funkcionalnih in oblikovnih rešitev šolskih zgradb neustrezno in moti."

(Marko Lavrenčič)

"Do nedavnega je veljalo, da potrebujemo tak šolski prostor, da bo v njem našel prostor vsak šoloobvezni otrok. V projekt smo vključili normative, šolo umestili v prostor, začinili z zunanjo in notranjo arhitekturo, zagotovili sredstva ter izvedli gradnjo. Zgradili smo šolo, ki je zdržala generacije. Danes je svet manjši, razdalje so časovno krajše. Selitve ljudi so intenzivnejše, njihove smeri pa se spreminjajo. Nujni bodo hitri odzivi na novo situacijo. Ob zasnovi šole bo potrebno večjo pozornost nameniti umestitvi v okolje. Dosledno bo treba upoštevati logistične, ekološke in energetske pogoje ter demografske sestave. Bodoča obiskovalca šole ne bosta samo učenec in učitelj. Šola je javna zgradba. V njej bodo več časa preživljali tudi starši, skrbniki, krajan, upokojenci in drugi zainteresirani. Šola bo v določenem okolju postala središče druženja, rekreativnega udejstvovanja, preživljanja prostega časa, vseživljenjskega učenja, ponudnica dostopa do e-komunikacijskih tehnologij in njihove uporabe ipd. Sodobna šola bo "prostor stika med tehnologijo in med čutnim človekom". Učilnice bo treba zasnovati fleksibilno. Zagotoviti bo treba odlično tehnološko usmerjenost in zasnovo, ki bo podpirala sodobne pedagoške in andragoške¹⁰ pristope. Učitelju bo treba omogočiti obvladljiv skupinski prostor kot zasebni del, kjer se bo posvetil posameznikom. Večjo pozornost bo potrebno nameniti obšolskim dejavnostim in prostemu času. Šolski prostori bodo omogočali preglednost, druženje, sodobno pedagoško delo in intimo. Istočasno pa bo grajena energijsko varčno, skladno s sodobnimi ekološkimi standardi. Šolske zgradbe bodo v celoti zasnovane kot učni prostor, kjer se bo neovirano odvijal tudi del otrokovega, učiteljevega, družinskega in družbenega življenja. (Čerček, 2008, str. 118)

Tudi IV. osnovna šola Celje ohranja načrt Emila Navinška. Šola je svetla, prostorna, pregledna, uporabna. Manjši prostori, ki so vedno delovali neekonomično in neuporabno, se izkazujejo kot "zlata vredni". Postajajo središča individualnega dela in sodelovanja učencev, zaposlenih in staršev. Osrednje avle so ustrezna središča srečevanja otrok in zaposlenih. Novi prostori so v glavnem sveži in uporabni. Šolska telovadnica postaja središče druženja s starši. Šolski prostori (telovadnica, računalniška učilnica, knjižnica) se odpirajo uporabnikom širše skupnosti in omogočajo večuporabnost, kar je pogoj sodobne šole.

Ob tem pa ne smemo pozabiti na počutje uporabnikov šolskega prostora. Zadnja desetletja smo velikokrat z uporabo pokvarili prvotni načrt in zasnovo šole. Z nedomiselnimi preureditvami smo zanemarili in onemogočili osrednje poslanstvo. Zaposleni na IV. osnovni šoli Celje menijo, da so normativi sestavljeni ne celostno, pretirano z vidika financerja in da pretirano upoštevanje normativov dejansko onemogoča nemoteno in sodobno delo. Pokvarili smo tudi oblikovalno svežino, likovnost in prijaznost prostorov. Materiali so neustrezni in nekakovostni, izvajalci nedosledni.

V prihodnje bo treba šolo še bolj odpreti krajanom. Smiselno bo treba načrtovati posege in prenov, barve, oblike. Spretno bo potrebno rešiti problem hrupa ter energijske varčnosti. V vsakem primeru bo potrebno uporabo šolskega prostora postaviti na strokovne arhitekturne in oblikovalske temelje in jih dosledno spoštovati. Le tako bodo videz, oprema in urejenost šole ter počutje otrok in zaposlenih kos izzivom sodobne šole.

¹⁰ Andragogika - izobraževanje odraslih (spletni slovar, 2005)

Viri in literatura

1. Architecture and Interior Design School, spletna povezava <http://school00.blogspot.com/>, povzeto dne 12.2.2011.
2. Briški, B. (2008). Šole brez hodnikov arhitekta Emila Navinška, v *Sodobna arhitektura šol v Sloveniji 1991-2007*. Wien&New York: Springer Verlag.
3. Bürmen, S. (2009). Kako lahko z barvami izboljšamo svoje počutje? spletna povezava <http://www.zenska.si/zasebno/psihologija/kako-lahko-z-barvami-izboljsamo-svoje-pocutje/>, povzeto dne 11.9.2010.
4. Ciuha, P. in Plazar, M. (2008). *Likovna vzgoja 9*. Ljubljana: MK.
5. Created Photoshopped images, spletna povezava <http://www.blogazet.com/2011/01/creative-photoshopped-images.html>, povzeto dne 22.1.2011.
6. Čerček, E. (2008). Šola prihodnosti, v *Sodobna arhitektura šol v Sloveniji 1991-2007*. Wien&New York: Springer Verlag.
7. Gorjup, T. (1999). *Likovne zakonitosti in aktivnosti delovne terapije*. Ljubljana: DZS.
8. Harusky, A. (2008). Šolske stavbe na Slovenskem do leta 1918, v *Sodobna arhitektura šol v Sloveniji 1991-2007*. Wien&New York: Springer Verlag.
9. Höfler, J. (1981). *Osnove likovne umetnosti*. Ljubljana: DZS.
10. Ivanič, M. in Kuhar, Š. (2008). *Sodobna arhitektura šol v Sloveniji 1991-2007*. Wien&New York: Springer Verlag.
11. Kandinski, V. (1985). *Od točke do slike*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
12. Koselj, N. (2008). Koncept moderne šole, v *Sodobna arhitektura šol v Sloveniji 1991-2007*. Wien&New York: Springer Verlag.
13. Mesec oblikovanja 2011, spletna povezava <http://www.monthofdesign.com/>, povzeto dne 7.1.2011.
14. Navodila za graditev OŠ v Republiki Sloveniji, I. del. (1999). *Delovno gradivo*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
15. Oblikovanje in opremljanje osnovnošolskega prostora za sodobno vzgojno-izobraževalno delo (1978). Ljubljana: Izobraževalna skupnost Slovenije.
16. Priročni e-slovar tujk (2005). Ljubljana: Cankarjeva založba.
17. Projektna naloga za gradnjo srednje šole (2008), spletna povezava http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/razpisi/2008/projektna_naloga_srednje_ole.doc, povzeto dne 3.12.2010.
18. Tepina, B. (2006). *Spoznajmo likovni svet 9*. Ljubljana: Modrijan.
19. Tepina, B. (2009). *Spoznajmo likovni svet 8*. Ljubljana: Modrijan.
20. Trstenjak, A. (1996). *Psihologija barv*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka.
21. Zorčič, Š. (2010). Arhat - Eksterier in interier, spletna povezava http://notranjaoprema.com/Dekor_v_kulturi_bivanja.php, povzeto dne 16.12.2010.

Večina citatov arhitektov je povzetih iz Ivanič in Kuhar, 2008.

Seznam prilog

Priloga 1: Zbirnik mnenj sošolk in sošolcev o urejenosti šolskih prostorov

Priloga 2: Zbirnik mnenj staršev in učiteljev o urejenosti šolskih prostorov

Priloga 1: MNENJE SOŠOLK IN SOŠOLCEV O UREJENOSTI ŠOLSKIH PROSTOROV - zbirnik

Število anketiranih: 80 oseb

Šolske avle - mnenje sošolk in sošolcev

1. Ali meniš, da so šolske avle

DA	NE	
50 (62%)	30	urejene in čiste
71 (89%)	9	dolgočasne
33 (41%)	47	prijetne za druženje in preživljanje odmorov

2. Kaj te najbolj moti v šolskih avlah? (Označi dva odgovora!)

36 (22%)	hrup
29 (18%)	divjanje
47 (30%)	dolgočasna oprema in urejenost
37 (23%)	dolgočasne barve
11 (7%)	pomanjkanje zanimivih vsebin za branje na stenah (razstave, fotogr., obvestila...)

3. Kako bi rešil ta problem? (Odgovori!) **BARVANJE STEN, STOJALA ZA REVije, AVTOMAT ZA PIJAČO, KAZNOVANJE**

4. Kaj bi imel najraje v avlah (Označi dva odgovora in povej svoje mnenje!)

44	barvne stene, stenske slike, grafite, žive barve
9	klopi
38	drugače oblikovan prostor v avlah (kotički za dejavnosti, sedežni bloki...)
29	lesene protihrupne obloge sten
5	več razstav sošolcev v avlah
35	mehke talne obloge na tleh (itison, tapison)

5. Zakaj? **DRUŽENJE, OBČUTEK TOPLINE, "ODCEPLJENOST", ZAPOLNJEN ČAS MED ODMORI, UDOBNOST, ZABAVEN PROSTOR**

Garderobe - mnenje sošolk in sošolcev

Izberi dva odgovora, ju obkroži in dopolni!

15	a) so solidno urejene in opremljene
52	b) so pretesne in se ne prestopajo
37	c) omarice so premajhne in v njih nimamo dovolj prostora
56	d) so dolgočasne barve in oblike

- Kaj bi spremenil? **ODPRASIL SMRAD, POVEČAL PROSTOR GARDEROB IN OMARIC, LOČIL ČEVLJE OD OBLEKE, POSTAVIL NIZKE KLOPI BLIZU OMARIC (ODLAGANJE, SEDENJE...), NAMESTIL OMARICE Z OGLEDALI**

Stranišča in umivalnice - mnenje sošolk in sošolcev

Obkroži, ali trditev drži ali ne drži!

- a) Ali so stranišča čista in urejena
DA 51 (64%)
NE 29
- b) Se ti zdijo barve sten, vrat in oken ustrezne?
DA 51 (64%)
NE 29
- c) Se ti zdijo barve in oblike umivalnikov, milnikov, ogledal ali wc školjk ustrezne?
DA 42 (53%)
NE 38
- d) Ali meniš, da bi sošolci bolj pazili na red in čistočo, če bi bilo več nenavadnih, "divjih" barv, več nenavadnih oblik umivalnikov, milnikov, ipd?
DA 45 (56%)
NE 35

Zakaj? LEPŠE STVARI BOLJ PAZIMO, NAM JIH JE ŽAL.

Učilnice - mnenje sošolk in sošolcev

Kateri dve učilnici sta najbolj dolgočasni (ne upoštevaj predmeta ali učiteljice, temveč barvo opreme, plakate, barvo sten in pohištva, razporeditev klopi...)?

MAT 1 (31)

TEMNICA (21)

SLOV 2 (10)

KEMIJA (5)

RAČUNALNIŠTVO (4)

Zakaj? ZEBE ME, NIČ NI NA STENI, KOT V NEBESIH, TEMAČNO, NI ZRAKA, DOLGČAS

Kateri učilnici sta najmanj dolgočasni? LIKOVNA VZGOJA (48) in GVZ (18)

Zakaj? ZANIMIVE, TOPLE, KAR NAPREJ IMAŠ KAJ ZA GLEDAT, BARVNE, ČISTE

Kaj bi spremenil v učilnicah? (Dopolni in odgovori!)

- prebarval bi stene z MODRO, RDEČO, ZELENKO, RUMENO barvo
- prebarval bi okna, POLICE S POSTERJI, NALEPKE...barvo
- prebarval bi vrata z / barvo
- na stenah bi RAZSTAVIL VEČ PLAKATOV, POSTERJEV ALI NAŠIH IZDELKOV
- omare in police bi PORISAL
- v učilnico dodal kotiček za RAČUNALNIK (11), RAZGOVOR (9), BRANJE (5)
- klopi bi drugače razporedil V KROG (23), PO KUPČIKH (9)
- šolske klopi bi razširil DA 62 NE 18
- učilnico bi uredil bolj tematsko DA 72 NE 8

Če bi imel čarobno paličico - kako bi si uredil učilnico?

PRIČARAL BI SI VEČJO MIZO (18 odgovorov!) NALEPIL POSTERJE NA STENO, NARISAL MAVRICO, POVEČAL UČILNICO, NOBENE STENE NE BI PUSTIL PROSTE, NE BI MALICAL V UČILNICI.

Šolsko dvorišče - mnenje sošolk in sošolcev

Izberi dva odgovora in ju obkroži!

24	a) je urejeno in snažno
14	b) nič ne bi spreminjal
19	c) uredil bi stojala za kolesa
33	d) uredil bi kotičke za igranje, druženje, pisanje nalog
30	e) klopi
35	f) več površin za igranje
5	g) drugo (VEČ RASTLIN, NADSTREŠEK, TENIS, ODKLENIL DVORIŠČE)

Jedilnica - mnenje sošolk in sošolcev

Obkroži, ali trditev drži ali ne drži, in dopolni!

Ali meniš, da je šolska jedilnica čista in urejena? DA 57 NE 23
 Zakaj? BREZ BARVE, LEPŠA TLA, DOLGOČASNE STENE
 Ali meniš, da je šolska jedilnica prijetno opremljena? DA 16 NE 64
 Zakaj? KER SE NE POČUTIM PRIJETNO, DREN IN HRUP, NI MIRU, SMRDI
 Jedilni pribor, posoda in pladnji so uporabni, ampak dolgočasni DA 68 NE 12
 Kakšni naj bi bili po tvoje? BARVE, VZORCI, POSLIKAVA, NENAVADNE OBLIKE, VEČJI, "NIMA VEZE, KER JE TAKO ALI TAKO HRANA NA KROŽNIKU"
 Kaj se bi s tem spremenilo? NE BI BILO DOLGČAS, ŽAREČE VZDUŠJE, SPROŠČENOST, VEČJI APETIT, VEČ UČENCEV BI KOSILO, UŽITEK
 Kaj bi spremenil v šolski jedilnici? PRERAZPOREDIL BI MIZE IN STOLE, UVEDEL V JEDILNICI TUDI MALICO, POBARVAL STENE, ODSTRANIL MIZE PRI OKNU, NA STENE NALEPIL NAŠA DELA ALI PLAKATE, VEČ BARV IN ZANIMIVEJŠI PRIBOR, VEČ PROSTORA, VEČJI KROŽNIKI
 KATERI POGRINJEK SE VAM ZDI NAJPRIMERNEJŠI ZA DOBRO POČUTJE OB JEDAČI?
 A 5 B 34 C 41

Šolski prostor - splošna urejenost in ustreznost

	urejenost DA (higiena, čistoča, pospravljenost...)	ustreznost DA (namen, priročnost, praktičnost...)
avle	62	54
učilnice	75	68
jedilnica	52	35
dvorišča	62	47
sanitarije	64	72
garderobe	35	29

Priloga 2:

MNENJE STARŠEV IN UČITELJEV O UREJENOSTI ŠOLSKIH PROSTOROV - zbirnik
 Število anketiranih: 37 staršev (od tega 28 žensk), 25 učiteljic (od tega 22 žensk)ž
 Zbirnik smo zaradi primerljivosti predstavili v deležih (%).

1. Mnenje o zunanjem videzu šole

(Izberite in obkrožite odgovor, s katerim se najbolj strinjate!)

star.	učit.	Kakšen se vam zdi zunanji videz naše šole na prvi pogled?
47	49	a) zanimiv, poseben
43	40	b) nič posebnega
10	11	c) dolgočasen in pust

star.	učit.	Ali bi na zunanosti šole kaj spremenili?
62	55	DA
38	45	NE

(Če ste obkrožili DA vas prosimo za nekaj predlogov.)

STARŠI: več parkirišč, več klopi na dvorišču in sprehajalne poti , več zelenja
 UČITELJI: več zelenja, lesene "kotičke - mizice, stole ali klopi" za druženje in igranje

2. Mnenje o videzu notranjosti šole

(Obkrožite 3 ustrezne odgovore!)

star.	učit.	Šolske avle in notranji prostori so:
35	33	a) čiste in urejene
21	10	b) prijazno in privlačno opremljene
25	43	c) namensko urejene, uporabne
19	14	d) dolgočasne, hladne, monotone

(Če ste obkrožili DA, nam povejte, kaj se vam zdi najbolj moteče.)

Najbolj moteče: Pomanjkanje enotnega videza in stila, uniformiranost in premalo otroškosti, neestetsko in neenotno urejene razstave, otroški izdelki ter nepreglednost obvestil, plakatov, izdelkov idr.

3. Mnenje o videzu notranjosti šole

(Obkrožite 3 ustrezne odgovore!)

star.	učit.	Ali na splošno drzno urejeni prostori in oprema, barvni kontrasti, nenavadne oblike in drugo na splošno:
12	0	a) motijo red in urejenost
10	17	b) motijo zbranost
23	33	c) vzbujajo domačnost in krepijo pripravljenost za delo
20	20	d) vzpodbujajo ustvarjalnost
24	25	e) razvijajo čut za likovnost in estetskost
4	5	f) uniformiranost je dobrodošla, preizkušena in zagotavlja red

4. Mnenje o opremljanju in urejanju šolskih prostorov

(Izberite tri odgovore!)

star.	učit.	Kdo naj izbira in načrtuje ureditev in opremljanje šolskih prostorov?
30	31	a) učenci
13	10	b) starši
25	36	c) učitelji
30	21	d) arhitekti
2	2	e) zakonodajalec

(Predlagajte, kaj bi na šoli najprej in nepreklicno spremenili, uredili!)

STARŠI: prebarvati stene avl, urediti kotičke za druženje v avlah, zagotoviti večnamenski prostor za preživljanje prostega časa
UČITELJI: večnamenski prostor, preureditev jedilnice, rešiti problem hrupa